

BRĪVĀ LATVIJĀ

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJĀ**

2023. gada 10. – 16. maijs

Nr. 18 (1772)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

4. maijs LATVIJĀ

Jānis Peters

**trolejbusa galapunkts
pie Brīvības pieminekļa**

*tepat ir mūsu svētā
un tālā brīvība
mēs atnākuši esam
kā bija norunāts*

*tepat vien viņa dzīvo
tās vaigs ir raizēm klāts
mēs atnākuši esam
kā bija norunāts*

*sen varējām te atnākt
kad laiks bij sīks un kluss
kad galapunktā nāca
pilns ļaužu trolejbuss*

*pilns trolejbuss ar mūsu
ar sāļām asarām
bet atbraukuši bijām
kur galapunkts bij tām*

*mēs braucām svētai apkārt
bet nedzīvojam tā
kā bija zvērēts domāts
kā bija norunāts*

4. maijā Latvijā un citviet pasaulē svinēja Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas deklarācijas pasludināšanas 33. gadadienu. Rīgā bija daudzveidīga kultūras pasākumu programma pilsētas parkos, skvēros un kultūras centros. Ikviens tika aicināts piedalīties tradicionālajā "Ziedu Latvijas" veidošanā pie Brīvības pieminekļa.

Tautas tērpu centrs "Senā klēts" aicināja uzvilkt tautas tērpu par godu Latvijai un piedalīties tradicionālajā tautas tērpu gājienā, nolikt ziedus pie Brīvības pieminekļa, kā arī pēc tam apmeklēt svētku koncertu Rātslaukumā. Vēlāk ziedus pie Brīvības pieminekļa ziedus nolika arī amatpersonas.

Ziedus pie Brīvības pieminekļa nolika mūsu laikraksta lasītāja, pensionētā skolotāja Anna Vērpe. Viņa saka: "Mīļie tautieši, brauciet mājās - celsim Latviju kopā!"

*tepat ir mūsu svētā
un tālā brīvība
mēs atnākuši esam
kā bija norunāts*

Alūksnē bija Nacionālo bruņoto spēku diena. No rīta notika dievkalpojums Alūksnes Evaņģēliski luteriskajā baznīcā, pēc tam pie Alūksnes Jaunās pils Latvijas un ārvalstu bruņoto spēku, Valsts robežsardzes, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Valsts

policijas un Jaunsardzes vienību un tehnikas parāde, kuŗu pieņēma Valsts prezidents Egils Levits. Parādi papildināja aviācijas pārlidojumi.

Pēc parādes Pilssalas stadionā varēja aplūkot militārās tehnikas, ieroču un ekipējuma standus, kā arī dažādus paraugdemonstrējumus: Nacionālo bruņoto spēku Militārās policijas kinologu, Valsts robežsardzes vienības kinologu, Valsts policijas kinologu un hipologu, kā arī Valsts policijas kolledžas tuvcīņas un Zemessardzes 54. kaujas atbalsta bataljona paraugdemonstrējumus sprādzienbīstamu priekšme-

tu iznīcināšanā. Notika arī Nacionālo bruņoto spēku Štaba orķestra defilē un Ernsta Glika Alūksnes Valsts ģimnazijas orķestra

defilē programma, kā arī Latvijas un ārvalstu bruņoto spēku Alūksnes pārstāvju sadraudzības spēles futbolā.

Foto: LETA

DAIGA
MAZVĒRSĪTE

Par Čikāgas pieciņu dibinātāju, ansambļa sirdi un dvēseli Albertu Legzdiņu grūti pateikt – bija... Jau no pirmās tikšanās reizes pārņēma sajūta, ka esam pazīstami, ja ne simt gadu, tad krietni ilgā. Staltais, sirsnīgais vīrs nekad nebūvēja sienu starp sevi un līdzcilvēkiem, un par spīti viņa *Pieciņu* milzīgajiem panākumiem latviešu auditorijā neslimoja ar zvaigžņu slimību. Iemeslu justies ļoti nozīmīgam un varenam Legzdiņam bija daudz – Alberta gan jautrās, gan sentimentālās dziesmas ar paša sacerētiem asprātīgiem un aizkustinošiem vārdiem guva milzu popularitāti šaipus un viņpus okeānam. Kad pirmoreiz viesojoties Rīgas lielajā Mežaparka estrādē ne tikai soliņi, bet arī priekšējās bija klausītāju pilnas un četrdesmit un vairāk tūkstošgalvainais pūlis dziedāja kopā ar *Pieciņiem* „par mani, draudziņ, nebēdā”, kāds cits būtu kļuvis lielīgs. Bet Legzdiņš, kuŗa smaidīgā ironija izpaudusies, apdziedot latviešu sabiedrības būšanas un nebūšanas, nesapņoja par mēness noķeksēšanu no debesjuma. Galvenais bija – strādāt un būt ar savējiem: ar ģimeni ikdienā, tautiešiem mūzikālos sarīkojumos un sporta spēlēs, justies sabiedrībai derīgam un gandarītam par katru dzīves dienu. Jā, cilvēks aiziet, bet viņa darbi paliek – šajā 1. maijā Albertam apritētu deviņdesmit!

Visu par sevi izstāstīt nav iespējams, taču Alberts Legzdiņš to centās paveikt savā grāmatā „Čikāgas pieciņu brīnišķīgie piedzīvojumi”, kas piedzīvoja vairākus izdevumus. Tā humora jomā salīdzināta ar angļu rakstnieka Džeroma H. Džeroma slavenu stāstu „Trīs vīri laivā”, taču Alberts balstījās nevis izdomā, bet patiesos notikumos, kuŗus piespēlēja Laimas māte. Visu viņa dzīvi kopumā varētu saukt par nebeidzamu piedzīvojumu virkni, kuŗu dažādas epizodes izdevās uzzināt mūsu vairākkārtējās tikšanās reizēs. Pirmajā Legzdiņš atklāti atzinās, ka viss, ko viņš gribējis, ir piepildījies, arī tas lai *Pieciņi* uzstātos Latvijā, Mežaparkā. Viņš slavēja savu sievu, savu Skaidrīti, ar kuŗu iepazinās Čikāgā – abi kopā studēja universitātē, Alberts politiskās zinātnes, Skaidrīte – psiholoģiju. Tā nebija mīlestība no pirmā acu uzmetiena, un varbūt labi, ka tā, jo nereti karstas liesmas ātri apdzies, bet šī kļuva par stabilu un vērtīgu savienību. Katrā intervijā Alberts pieminēja sievu, kuŗai viņš vēltīja dziesmu „Kā bitīte ligaviņa”, un abi bija blakus ne tikai *Pieciņu* turnejās, bet arī latviešu sarīkojumos, dalot Jāņuzāles, vai uz futbola laukuma, kur Skaidrīte stāvēja par linijtiesnesi. Kopā izaudzināti dēli Alberts un Edgars, meita Mārīte, visai ģimenei iesaistoties *Pieciņu* darbībā.

Mīlestība Albertu ieskāva kopš mazotnes – viņš bija vienīgais bērns savai mammai Helēnai, kuŗas labie geni palīdzēja ilgstoši saglabāt jaunību

gan pašai, gan dēlam. Nepalaimējās Alberta tēvam Albertam Legzdiņam, kuŗš krita kā brīvprātīgais Otrā pasaules karā vien trīsdesmit divu gadu vecumā – mūziķis pēdējos dzimtenes apmeklējumos aktīvi vāca materiālus par tēvu, kuŗa fotogrāfija bēgļu gaitās bija paņemta līdzī. Tēvs bija izskatīgs, gaŗa auguma vīrietis – tāpat kā dēls. Tēva iespaidā Alberts kopš mazotnes bija liels lasītājs, kinocienītājs un asprātis, ja jau iedomājās maksāt savai vijoļspēles skolotājai, lai stun-

gan pašai, gan dēlam. Nepalaimējās Alberta tēvam Albertam Legzdiņam, kuŗš krita kā brīvprātīgais Otrā pasaules karā vien trīsdesmit divu gadu vecumā – mūziķis pēdējos dzimtenes apmeklējumos aktīvi vāca materiālus par tēvu, kuŗa fotogrāfija bēgļu gaitās bija paņemta līdzī. Tēvs bija izskatīgs, gaŗa auguma vīrietis – tāpat kā dēls. Tēva iespaidā Alberts kopš mazotnes bija liels lasītājs, kinocienītājs un asprātis, ja jau iedomājās maksāt savai vijoļspēles skolotājai, lai stun-

Alberts un Skaidrīte kopā ar Vairu Viķi-Freibergu pēc Triju Zvaigžņu ordeņa saņemšanas

das nenotiktu. Mamma Albertam desmitajā dzimšanas dienā bija uzdāvinājusi vijoli, taču čigāšana zēnam nepatika pretēji klavierēm, taču tās neviens nepirka.

1944. gadā Alberts ar mammu, kas bija no jauna apprecējusies, devās bēgļu gaitās – uz Vāciju, kur puika viens pats sēdēja Berlīnē, kad apkārt sāka krist bumbas. Visu karā piedzīvoto un pārdzīvoto Legzdiņš stāstīja kā dēku romānu, prata saskatīt kā traģisko, tā uzmundrinošo – galvenais jau bija palikt dzīvam par jebkuŗu cenu. Vēlāk izrādījās,

vēlāk uzaicinātu pievienoties *Pieciņiem*.

Sācis strādāt amerikāņu bēgļu organizācijā, Legzdiņš apguva angļu valodu un atklāja savu talantu – atrast kontaktu ar cilvēkiem, sevišķi jauniešiem. Talantu gan Albertam bija daudz – viņš bija veiksmīgs futbolists un, kā vēlāk izrādījās, arī dzejnieks, komponists un mūziķis, sākdams ar akordeonu un turpinādams ar ģitārspēli. Par mūziķa profesiju gan nebija ko sapņot, Alberts Vācijā cēla barakas, strādāja vasaras nometnē par

sporta trenera palīgu, Amerikā strādāja zaģu fabrikā, līdz nolēma doties uz Čikāgu, lai kļūtu par futbolistu. Pa naktīm izkrāva vagonus, un tad jau klāt bija 1953. gads, kad staltais puisis stāvēja uz Mičiganas avēnijas tilta un skatījās, kā gaŗām iet Dziesmusvētku gājiens. Tolaik viņš nevienu nepazina, bet pēc dažiem gadu desmitiem pazina it visus latviešus un jau pats rikoja Dziesmu svētkus.” Bagāts es neesmu palicis, bet esmu iepazinis ļoti daudz cilvēku, un tas ir bijis interesanti. Par visiem brīnumiem gan fiziski jāmaksā – ar balsi vai nogurumu,” atzina Alberts, kuŗam jaunībā dienakts noteikti bija gaŗāka nekā parastajiem mirstīgajiem, un viņa neparastā enerģija lika darīt dullas lietas.

Ja Legzdiņš būtu zinājis, ka no tā visa iznāks mūža atkarība, varbūt viņš nebūtu kārojis izveidot jauniešu ansambli, kas atsvaidzinātu pagarlaicīgās Amerikas latviešu balles, kuŗās skaņēja vecmodīgas meldijas un runas pildīja pagātnes apjūsmojumi. Piecdesmito vidū Alberts bija sapazinies ar Modri Avotiņu – abiem interesēja mūzikāla laika pavadišana un iepazīšanās ar meitenēm, tad pievienojās Jānis Rinkušs un Uldis Ievāns. „Mēs ar *Pieciņiem* trāpījām istajā laikā un istajā vietā. Latviešu sabiedrība bija pārsātināta ar veco materiālu, kas dziedāts Ulmaņlaikā, bet jaunas neviens nerakstīja. Mēs bijām jauni cilvēki ar humora izjūtu, man bija akordeons, draugam Modrim Avotiņam bija bongo bundziņas, sākām dziedāt jauniešu saietos, izbraukumos, ņēmām vecas tautas dziesmas, kam pielikām klāt ko jo cīgu, pa savai modei pārtaisījām amerikāņu šlāgerus. Mums nebija nekādas profesionālas intereses, visu darījām sava prieka pēc... Modra bungas gan sadega, kad viņš tās ielika žāvēties uz pārāk lielu temperatūru, bet es savu akordeonu ieliku lombardā.

Man Čikāgā vienu brīdi pilnīgi nebija ko ēst – ēdu mazās sālsstandziņas, uzdzēru ūdeni virsū, lai piebriest un līdz pusdienslaikam varu izturēt. Viena grieķiete mazā restorānā mani baroja par 80 centiem – dabūju biežpienu, gabalu gaļas un mazo kanniņu ar krējumu. Šie gadi norūdīja kā gaŗīgi, tā fiziski – nav kur zemāk krist, tā tad dzīve var iet tikai uz augšu!” stāstīja Alberts Legzdiņš, kuŗš pat traģiskus notikumus prata aprakstīt ar tikai viņam raksturīgo vieglo ironiju, radot iespaidu, ka viņš kā kaķis allaž pratis nokrist uz četrām.

1961. gada martā jaunizceptie Čikāgas pieciņi pirmoreiz uzstājās Kalamazū Latviešu biedrības namā. Dziesmas mijās ar jokiem, un, ejot laukā no uzveduma, Legzdiņš pie izejas saklausīja kādu jaunekli sakām: „Pie amerikāņiem esmu redzējis slīktākus naktsklubu uzvedumus!” Vien īsu brīdi *Pieciņi* bija pieci, bet lielākoties seši, septiņi vai deviņi: „Priecīgāk, ja tie, kas nāk klāt, ir meitenes,” jokoja Alberts. „Vienreiz mēs bijām pieci un vēl trīs

meitenes, kopā astoņi. Baigi forši, bet sākās problēmas, jo zēnu priekš tām meitenēm izrādījās par maz.” Starp citu, ikvienu savu stāstu par ikdienišķu parādību Alberts mācēja pārvērst barona Minhauzena cienīgā vēstījumā, demonstrēdams bagātīgu vārdu un sirsnīgu joku krājumu.

Ilgus gadus *Pieciņiem* bija nedēļas nogales mēģinājumi Čikāgā pie Alberta, kur sanākušie uzdziedāja, pārrunāja idejas.

Nākamajā dienā mēģinājums no rīta līdz vakaram turpinājās atkal – vai nu pie Legzdiņa, vai Ievāna. Sekoja kopīgas vakariņas, un svētdienā atkal tika strādāts līdz pēcpusdienai, līdz Janīnai Ankipānei un Uldim Streipam bija jābrauc mājās. Vēlme satikt citviet dzīvojošos latviešus un gūt jaunas emocijas mudināja uzsākt koncertbraucienus, kas turpinājās līdz pat nesenam laikam. Spēlēts ir ne tikai pārpildītās estrādēs, tostarp Arēnā Rīga par godu Latvijas 100. jubilejai, bet arī vien pārdesmit cilvēkiem nelielā istabīnā, – ansamblis Legzdiņa vadībā devās visur, kurp vien aicināja. Vispirms izbraukāta Ziemeļamerika – Austrumkrasts, Rietumkrasts, vidiene un Kanada, tad sekoja Austrālijas un Eiropas iekarošana. Apciemojot Zviedriju, izdevās satikt Alfrēdu Vinteru, kuŗš Albertam uzdāvināja savu dziesmu plati – abiem bijis daudz kas kopīgs, sevišķi prasme savienot izteiksmīgu, prātā paliekošu melodiju ar vienkāršiem, trāpīgiem vārdiem par būtisko, kas skar ikvienu. Starp citu, vienai no *Pieciņu* skaistākajām milasdziesmām „es zinu, ka mēs vēlreiz satiksīmes” jeb “Mūsu mīlestība” (Armanda Birkena mūzika un solo) Alberts vārdus sacerēja, lidojot mājup pēc kāda Latvijas apceļojuma, kā ciemakukuli koferī līdzī vedot šprotes un kaņepju sviestu.

Protams, sākumā koncertēšana bija vairāk kā piedzīvojums, bet ar laiku kļuva par nopietnu darbu, ne vairs vaļasprieku kā sākumā, taču maizi *Pieciņi* pelnīja, kur kuŗais – Alberts savā alumīnija fabrikā, kas droši vien apdziedāta dziesmā “101. ceļš”. Strādājot vienā no lielākajām ASV alumīnija ražotnēm produkcijas kontroles nodaļā, viņš turpat pusdienlaikā, sēdēdams pie sētas, sacerēja savas dziesmas, skečus. Alberta dziesmas “Es redzēju bāleliņu”, “Ligo dziesmā”, “Lai visa pasaule to redz”, “Made In Latvija”, “Es savai ligavai”, “Jo man gaŗšo alus” un daudzas citas zina no galvas ikviens latvietis. Līdz ar citu ansambļa dalībnieku sacerējumiem iemūžinātas

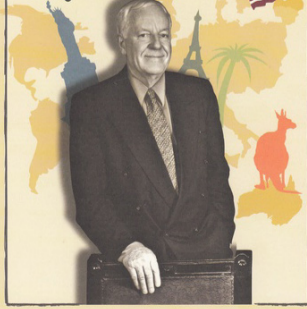
12 skaņuplatēs, 16 kasetēs un deviņos kompaktdiskos. Kopš 20. gadsimta 60. gadiem šie ieraksti skaņuplatēs uz Latviju ceļojuši ārzemju radu sūtītās paciņās, lai pēc tam magnētisko lenšu formātā ceļotu no rokas rokā, paverot smago dzelzs priekškaru, kas mūs šķīra no pasaules.

(Turpinājums 11. lpp.)

VĒL IR REDAKCIJAS KRĀJUMĀ

ALBERTS LEGZDIŅŠ

Čikāgas Pieciņu brīnišķīgie piedzīvojumi

ALBERTS LEGZDIŅŠ “ČIKĀGAS PIECIŅU BRĪNIŠĶĪGIE PIEDZĪVOJUMI”

Par piedzīvoto Fidži salās, Latvijā dāvātajām lašu mātēm un visu pārējo, mūzikas ceļā sastapto.

Cena 10 euro

www.laikagramata.lv

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Lineburgas Loifana universitātes Goda doktora grāds Egilam Levitam

28. aprīlī Lineburgas Loifana universitāte piešķīra Valsts prezidentam Egilam Levitam Goda doktora grādu, novērtējot viņa kā valsts vīra, jurista un pārliecināta eiropieša darbību. Pēc Goda doktora grāda saņemšanas Valsts prezidents uzrunāja klātesošos un iesaistījās diskusijā par tematu "Eiropas Savienība kā tiesību un vērtību kopiena". E. Levits atzīmēja, ka katra cilvēka apzināta rīcība ir balstīta vērtībās. Arī valstīm ir savas vērtības un mērķi, citādi valsts jēgpilna rīcība nebūtu iedomājama, sacīja E. Levits. Izejas punkts tiesiskajiem apsvērumiem par vērtībām un ar tām saistītiem valsts mērķiem ir to tieša nosaukšana konstitūcijā.

Latvijas valsts mērķi un pamatvērtības ir aplūkotas 2014. gada pieņemtajā jaunajā 1922. gada Latvijas Satversmes preambulā. Tāpat atzīmējams mērķu un vērtību regulējums Šveices jaunās, 1999. gada konstitūcijas, preambulā. Visās Eiropas Savienības dalībvalstīs ir noteiktas kopīgas pamatvērtības, taču katrai valstij ir arī savas vērtības, kas atšķiras valstu starpā. "Mums ne tikai jājūtas kā eiropiešiem, bet arī jārikojas kā eiropiešiem," akcentēja Valsts prezidents, uzsvērot demokrātiskas, vienotas Eiropas identitātes un piederības nozīmi.

Eiropas diena Latvijā

9. maijā svinot Eiropas dienu, visā Latvijā notika un līdz mēneša beigām notiks dažādi pasākumi. Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā aicina svinēt Eiropas spēku un vienotību kopā, rīkojot pasākumus, piedaloties tajos kopā ar ģimeni, draugiem un kolēģiem.

Eiropas Diena
9. MAIJS

Jau desmito reizi tīmekļa vietnē www.esmaja.lv notika tiešsaistes tests "Eiropas eksāmens". Tests ir izzinošs un atraktīvs veids, kā katram pārbaudīt un paplašināt savas zināšanas par ES. Piedalīties bija aicināti gan skolēni, sākot jau no pirmās klases, gan pieaugušie līdz sirmam vecumam. Jau 15. reizi notika akcija "Atpakaļ uz skolu / Atpakaļ uz universitāti". Šo gadu visā Eiropā atzīmē kā

Eiropas Prasmju gadu, atgādinot par konkurētspējas, līdzdalības un talanta nozīmi. Akcija ilgs līdz 15. maijam.

Pasaules preses brīvības indeksā Latvija pakāpusies uz 16.vietu

Starptautiskās žurnālistu tiesību organizācijas "Reportieri bez robežām" (RSF) trešdien izplatītajā ikgadējā Pasaules preses brīvības indeksā Latvija ierindojās 16. vietā, salīdzinot ar 22. vietu pagājušajā gadā. Lietuva un Igaunija atrodas 7. un 8.vietā.

2023. gada organizācijas ziņojumā par 180 valstīm žurnālistikas vide ir atzīta par "ļoti nopietnu" 31 valstī, "grūtu" 42 valstīs, "problemātisku" 55 valstīs un "labu" vai "apmierinošu" 52 valstīs.

RSF indeksā vērš uzmanību uz draudiem, ko preses brīvībai rada viltus saturs.

Norvēģija atrodas saraksta pirmajā vietā septīto gadu pēc kārtas, tai seko Īrija, Dānija, Zviedrija un Somija. Tikmēr trīs Āzijas valstis atrodas saraksta pašā apakšā – Ziemeļkoreja ir pēdējā, Ķīna atrodas vienu vietu augstāk, bet Vjetnama ir 178.vietā.

Eiropa un jo īpaši Eiropas Savienība (ES) ir reģions, kurā ir žurnālistiem ir visvieglāk strādāt, taču atsevišķās valstīs situācija ir problemātiska.

Krievija noslidējusi uz 164. vietu. "Kopš Krievija 2022.gada februārī iebruka Ukrainā, gandrīz visi neatkarīgie plašsaziņas līdzekļi ir aizliegti, bloķēti un/vai pasludināti par "ārvalstu aģentiem" vai "nevēlamām organizācijām". Visi pārējie ir pakļauti militārai cenzūrai," teikts indeksā.

Latvijai Eiropas Eksperimentālo zinātņu olimpiādē sudraba un bronzas medaļas

Aizvadītajā Eiropas Eksperimentālo zinātņu olimpiādē (EEZO) visaugstāko punktu skaitu ieguvuši jaunieši no Vācijas, savukārt Latvijas vidusskolēnu komandas starptautiskajā olimpiādē ieguvušas vienu sudraba un vienu bronzas medaļu. Latviju olimpiādē pārstāvēja divas komandas ar skolēniem no Jelgavas Pārlielupes pamatskolas, Mārupes pamatskolas, Rīgas 49. vidusskolas, Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas un Rīgas Tehniskās universitātes Inženierzinātņu vidusskolas.

No 29. aprīļa līdz 5. maijam jauniešu komandas veica ar eksperimentiem saistītus uzdevumus. EEZO pamatmērķis ir stiprināt STEM jeb zinātnes, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas jomu Eiropas valstu skolās.

Olimpiāde katru gadu norit citā Eiropas valstī. Šogad to rīko Latvija, un par olimpiādes norisi atbild RSU sadarbībā ar Valsts izglītības satura centru.

KULTŪRA

Sāks tirgot biļetes uz Dziesmu un Deju svētkiem

Tirdzniecībā būs vairāk nekā 170 000 biļešu uz XXVII Vispārējo latviešu Dziesmu un XVII Deju svētku maksas pasākumiem. Biļešu tirdzniecība uz

svētku pasākumiem pakāpeniski sāksies no 15. maija, savukārt biļešu iepriekšējā rezervācijā, tostarp kasēs, varēs izpirkt no 22. maija. Biļešu tirdzniecību nodrošinās SIA "Biļešu paradīze".

43 000 biļešu tiks pārdotas iepriekšējā rezervācijā, no kurām lielākā daļa – 79% – ir rezervēta svētku dalībniekiem, 12% daudzdzīvniekiem, savukārt uz trim deju lieluzveduma koncertiem "Mūžīgais dzinējs" koncertiem ir 31 362 sēdvietas, no kurām 77% nonāks publiskajā tirdzniecībā, 22% atvēlēti iepriekšējai rezervācijai, tai skaitā pašiem dalībniekiem, 1% tiks atvēlēti ielūgumiem. Deju lieluzveduma ģenerālmēģinājums pilnībā tiek atvēlēts koncerta dalībniekiem, pirms tam tās rezervējot.

Biļešu cenas uz svētku pasākumiem būs no pieciem līdz 100 eiro. Garīgās mūzikas koncerta biļešu cenas būs no 15 līdz 35 eiro, tautas lietišķās mākslas izstādes - pieci eiro. Gājiena laikā sēdvietas skatītāju tribīnēs maksās 25 eiro, savukārt ieeja svētku atklāšanas koncertā – 40 eiro.

Deju lielkoncerta "Balts" biļetes maksās no 20 līdz 70 eiro, diriģentu kora koncerta "Diriģents" - no 15 līdz 30 eiro, kokļu mūzikas nakts koncertu "Gaismas dārz" un "Nakts dziesma" biļetes maksās no 12 līdz 20 eiro. Mazākumtāutību kolektīvu koncerta "Sauls dziesmu audeklā" biļetes maksās no 12 līdz 25 eiro, vokāli simfoniskās mūzikas koncerta "Šūpulis" – no 20 līdz 90 eiro.

Noslēguma koncerta "Kopā Augšup" – no 20 līdz 100 eiro, savukārt sadziedāšanās nakts biļetes maksās desmit eiro.

Balvu par mūža ieguldījumu Mārai Lācei

Latvijas Mūzeju biedrības balvu par mūža ieguldījumu saņems Latvijas Nacionālā mākslas mūzeja direktore Māra Lāce.

M. Lāce savu darbu mūzejā uzsāka 1973. gadā kā gide, patla-

ban viņa ir Latvijā nozīmīgākās vizuālās mākslas institūcijas – LNMM direktore.

LMB Gada balvai nominēta Eduarda Veidenbauma mūzeja "Kalāči" pastāvīgā ekspozīcija "Vairāk gaismas!", kā arī mūzeja projekts "Vairāk gaismas!". Balvai nominēta arī Jelgavas Vecpilsētas mājas ekspozīcija "Māja stāsta", Kārļa Ulmaņa piemiņas mūzeja "Pikšas" pastāvīgā ekspozīcija "Kārlis Ulmanis 1877-1942".

Balvai nominēta arī Latvijas Nacionālās bibliotēkas izstāde "B kā baroks", LNMM izstāde un notikumu programma "Purvītis", Latvijas Okupācijas mūzeja ekspozīcija "Latvija Padomju Savienības un nacionālsociālistiskās Vācijas okupāciju varā 1939-1991".

Balvai nominēta Liepājas 17. gadsimta līdz 19. gadsimta interjera mūzeja "Hoiķeres kundzes viesu nams" restaurācija un izveide, Memoriālo mūzeju apvienības projekts "Personības klausās", mūzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē". Izstāde "NYET, NYET, SOVIET! Politiskie protesti un demonstrācijas ārpus Latvijas 1945-1991". Tāpat balvai nominēta Rakstniecības un mūzikas mūzeja izglītības platforma "Augsim mūzejā!" un Rundāles pils mūzeja digitālais gids.

Imanta Ziedoņa deviņdesmitgade

Atzīmējot dzejnieka un publicista Imanta Ziedoņa (1993 – 2013) deviņdesmitgadi, Jūrmalā atklāja kultūrtūrisma maršrutu "Noķer Ziedoni!". Maršruts "Noķer Ziedoni!" ir interaktīvs ceļojums ar aicinājumu iepazīt dzejnieka dzīves gājumu, personību un daiļradi, tas izved pa Ziedoņa bērnības un jaunības takām Ķemeru, Slokā, Tukumā, Lapmežciemā, Ragaciemā un Engurē.

Maršruta kopējais garums ir 111 kilometri, tajā iekļauti 17 pieturas punkti, kas saistīti ar dzejnieka dzīves gājumu un daiļradi.

19.maijā dzejnieka Imanta Ziedoņa 90 gadus atzīmēs Jaunmoku pili.

Pasākumā piedalīsies dzejnieka draugi un domubiedri – Māra Zālīte, Nora Ikstena, Kaspars Znotiņš, Vestards Šimkus, Aurēlija Šimkus.

Māra Zālīte solījusi atklāt kādu ilgi glabātu noslēpumu, tikmēr

Nora Ikstena, atceroties dzejnieku, lasīs kopīgi tapušās grāmatas fragmentus.

Latgales vēstniecībā "Gors" – Zemessardzes un Mičiganas Nacionālās gvardes orķestris

Latgales vēstniecībā "Gors" 5. maijā notika Zemessardzes orķestra un Mičiganas Nacionālās gvardes 126. armijas orķestra koncerts. Koncerta programmā bija iekļautas latviešu un amerikāņu dažādu žanru un stilu kompozīcijas gan pūtēju orķestrim, gan vokālam ar padavijumu. Koncertā izskanēja arī Mičiganas Nacionālās gvardes 126.armijas orķestra mūzika Džordana Robertsa un Zemessardzes orķestra mūziķes Meijeres radītās kompozīcijas.

Koncertu diriģēja Nacionālo bruņoto spēku galvenais diriģents un Zemessardzes orķestra priekšnieks majors Andis Karelis un Mičiganas Nacionālās gvardes 126. armijas orķestra priekšiece virsniece Kimberlija Ferrante.

Mičiganas Nacionālās gvardes 126. armijas orķestris ar šādu nosaukumu dibināts pirms vairāk nekā 60 gadiem, lai gan orķestra pirmsākumi meklējami daudz senāk. Kopš 2013.gada orķestris ir kļuvis arī par Mičiganas štata gubernatora orķestri. Tas ir izvietots Belmontā, Mičiganas štātā un nodrošina mūzikālo noformējumu dažāda veida militārajās ceremonijās, gan arī uzstājas ar publiskiem koncertiem.

Orķestris uzstāties ne tikai Mičiganas štātā, bet arī Lielbritānijā, Itālijā, Trinidadā un Tobāgo, Austrālijā un Latvijā. Mičiganas Nacionālās gvardes 126.armijas orķestra vadītāji ir orķestra priekšiece virsniece speciāliste Ferrante un virsseržants Švaliers.

Zemessardzes orķestris dibināts 2011. gada 1. novembrī. Tā ir Zemessardzes atsevišķā vienība, kurā ietilpst pūtēju orķestris, bigbends, koris "Stars", dažādi kameransambļi un tautas deju ansambļi "Bramaņi". Zemessardzes orķestris koncertējis arī Lietuvā, Igaunijā, Somijā, Ukrainā, ASV un Kanādā, sadarbojas ar populāriem izpildītājmāksliniekiem Latvijā, kā arī ar Mičiganas Nacionālās gvardes 126. armijas orķestri, Kanādas Bruņoto spēku Centrālo orķestri un daudziem citiem militārajiem orķestriem. Zemessardzes orķestra priekšnieks ir Nacionālo bruņoto spēku galvenais diriģents majors Karelis.

Latvijas un Mičiganas sadarbība sākas pirms 30 gadiem – laikā, kad Latvija tikko bija atguvusi savu valstisko neatkarību un tika veidoti Latvijas Nacionālie bruņotie spēki. 1993. gada 27. aprīlī Latvija un ASV parakstīja vienošanos par sadarbību valstu partnerības programmā, ar ko tika apstiprināta Latvijas un Mičiganas Nacionālās gvardes partnerība. Ar Mičiganas Nacionālās gvardes palīdzību ir pilnveidota Zemessardze.

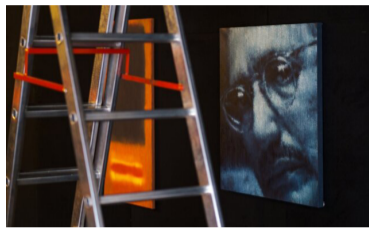
(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Rotko mākslas centram ziedojumi no ASV vēstniecības un Monako izveidota fonda

Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs pieņems divus ziedojumus no ASV vēstniecības Latvijā un Monako bāzētā fonda "Basil Alkazzi Purchase Fund".

ASV vēstniecība Latvijā ziedo Rotko centram 2727 eiro poligrāfijas pakalpojumu apmaksai, savukārt Monako bāzētais fonds ziedos centram 20 500 eiro mākslas darbu iegādei.

Svinot Daugavpils Marka Rotko mākslas centra desmitgadi, 28. aprīlī centrā atklāta Rotko oriģināldarbu jaunā ekspozīcija un notika tikšanās ar mākslinieka ģimeni.

Desmit gadu laikā apmeklētāji ir varējuši apskatīt 17 Rotko oriģināldarbus.

Pianista Andreja Osokina Brīvības festivāls Ukrainai

Rīgā un Valmierā no 7. maija līdz 11. jūnijam norisināsies pianista Andreja Osokina Brīvības festivāls Ukrainai. Visi festivāla laikā gūtie biļešu ieņēmumi tiks novirzīti humānajai, medicīniskai, aizsardzības un mājdzīvnieku palīdzībai – tiks iegādātas gan higiēnas preces un citas ukraiņiem nepieciešamas lietas, gan maltīšu

komplekti, aizsargbrilles un aizsargcimdi Ukrainas karavīriem, kā arī barība mājdzīvniekiem Ukrainas deokupētajās un kara plosītajās teritorijās.

Festivāla atklāšanas koncerts notiks 20. maijā.

Michaila Čehova Rīgas Krievu teātri – izrāde pēc S. Kalnietes grāmatas motīviem

Michaila Čehova Rīgas Krievu teātri 19. maijā notiks pirmizrāde Lauras Grozas iestudētajai izrādei par padomju laika deportācijām "Ar balles korpēm Sibīrijas sniegos". Izrāde tapusi pēc Sandras Kalnietes grāmatas motīviem. Grāmatā "Ar balles korpēm Sibīrijas sniegos" Kalniete atklāja savas mātes Ligitas un vecmamma Emilijas stāstu par izsūtījumā piedzīvoto un izjusto. Arī Čehova teātri iestudētās izrādes centrā ir Ligita, kuŗa dienu pirms izsūtījuma no brāļa saņēmusi dāvanā smalkas augstspāpēju kurpes, kas liktenīgi kļūst par viņas vienīgajiem apaviem pirmajā Sibīrijas gadā.

Izrādes aktieŗu sastāvā spēlēs latvieŗu, krievu, ukraiņu un baltkrievu izcelsmes aktieri. Būs titri ar tulkojumu latvieŗu valodā.

Tomasa Hempsona solokonzerts Latvijas Nacionālajā operā

10. maijā pirmo reizi Latvijā ar solokonzertu viesojas izcilais amerikāņu baritons Tomass

Hempsons (Thomas Hampson). Koncertā ar pianistu Volframa Rīgera (Wolfram Rieger) klavieru pavadījumu iekļautas Franča Šūberta, Franča Lista un Gustava Mālera solodziesmas.

Vadošais Amerikas baritons Tomass Hempsons ir no Vašingtonas. Savas ievērojamās starptautiskās operdziedātāja un ierakstu mākslinieka karjēras laikā Hempsons ir saņēmis daudzus titulus un apbalvojumus. Mākslinieks tiek dēvēts par "solodziesmu žanra vēstnieku", daudz uzmanības viņš velta pētniecībai, izglītības procesiem, mūzikas iespēju paplašināšanai un tehnoloģijām. Izdoti vairāk nekā 170 viņa iedziedātās mūzikas ieraksti, par kuŗiem mākslinieks saņēmis gan Grammy balvu, gan piecas Nīderlandes mūzikas balvas Edison Award un Francijas Grand Prix du Disque. 2003. gadā dibinājis fondu Hampsong Foundation, ar kuŗa starpniecību viņš izmanto mūziku starpkultūru dialoga un sapratnes veicināšanai.

Noslēgsies vēsturiskās spēlfilmas "Zeme, kas dzied" filmēšana

Pēc vairāk nekā divus gadus ilguŗa darba maijā noslēgsies vēsturiskās spēlfilmas "Zeme, kas dzied" uzņemšana. Pēdējos kadros kameras fiksēs kinopilsētīnā "Cinevilla". Tajā rekonstruēta vēsturiskā Rīgas Latvieŗu biedrības nama aula, kur 1873. gadā ar Baumaņu Kārļa dziesmas "Dievs, svētī Latviju!" pirmatskaņojumu tika atklāti pirmie Dziesmusvētki. Pēc ņis simboliskās ainas uzņemšanas filmas sagatavošana pāries

montāžas un pēcapstrādes fazē, lai jau novembrī filma par Pirmajiem latvieŗu dziedāšanas svētkiem nonāktu uz kino ekrāniem.

Noslēdzošais filmēšanas posms kopš 5. maija norit Rīgā, uzņemot ainas Vecrīgas ielās, tad vairākas filmēšanas dienas citviet Latvijā. Pēdējā filmēšanas diena būs 14. maijā, kad kinopilsētīnā "Cinevilla" tiks uzņemti lielākie masu skati. Lai atainotu pirmo latvieŗu dziedāšanas svētku atklāšanu Rīgas Latvieŗu biedrības nama aulā, filmēšanas laukumā pulcēsies ap 500 masu skatu dalībnieku.

Filma "Zeme, kas dzied" top kā vērienīgs, kultūrnozīmīgs projekts – tās kulminatīvo epizoŗu filmēšana tuvinās ņo sareŗģīto, finanŗu ietilpīgo, bet būtisko projektu veiksmīgai pabeigšanai un pirmizrādei ņā gada rudenī. "Zeme, kas dzied", cerams, kļūs par nozīmīgu un paliekoŗu kino nozares ieguldījumu Dziesmusvētku jubilejas gada izskaņā – filmu, kuŗa izstāstīs stāstu ne tikai par Dziesmusvētku tradīcijas raŗanos, bet arī tās ieguldījumu Latvijas valstiskuma izveidē un stiprināšanā, projekta nozīmīgumu uzsver Nacionālā kino centra vadītāja Dita Rietuma.

"Simboliski, ka "Zeme, kas dzied" uzņemšanu noslēgsim ar ainām, kā pirmo reizi mūŗu tautas vēsturē tika izpildīta "Dievs, svētī Latviju!". Lai arī krievu lielvara Baumaņu Kārļa lūgsnu bija liegusi iekļaut svētku repertuārā, dziesma tomēr tika izpildīta, un Dziesmusvētku kustības raŗšanās mūŗu tautai bija nozīmīgs solis pretī neatkarīgai valstij," teic filmas režisors Māris Martinsons.

Līdztekus filmai top projekts "Dziesmusvētki. Neizstāstītie stāsti", kas ļaus plaŗākai sabiedrībai gūt plaŗāku izpratni par latvieŗu dzīvi 19. gadsimtā, kad tika iedibināta Dziesmusvētku kustība. Tajā iekļauts filmas scenārija autoru Daiņa Īvāna un Māra Martinsona kopīgi rakstītais vēsturiskais romāns "Zeme, kas dzied. 1873. gads" par pirmo dziedāšanas svētku raŗanos. Izglītojoŗā platformā www.zemekasdzied.lv, vienuviet pieejami populārzinātniski raksti. Ir arī virtuālā dziesmu svētku kora vietne www.filmaibut.lv. Maija nogalē tiks atklāta filmai veltīta izstāde laukumā pie tirdzniecības centra "Origo".

Filmas "Zeme, kas dzied" tēlos iedzīvojas Vilis Daudziņŗ, Andris Bulis, Ainārs Ančevskis, Andris Keiŗis, Ģirts ņestkeris, Nauris Briķmanis, Marta Lovīŗa Jančevska, operdziedātāja Marina Rebeka, kā arī aktieri no Lietuvas, Igaunijas un Polijas.

// Foto Margarita Germane un Andrejs Stokins

ASV Bruņoto spēku Virspavēlniecības Eiropā dāvinājums Ukrainas bēgļu atbalstam Latvijā

ASV vēstnieks Latvijā Kristofers Robinsons pasniedza Latvijai dāvinājumā 24 ledusskapjus un 24 veļas maŗīnas. Dāvinājumu saņēma Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta priekŗnieks pulkvedis Mārtiņŗ Baltmanis un astoņas Latvijas paŗvaldības. Sadzīves tehnika tiks pieŗķirta astoņām Latvijas paŗvaldībām, lai nodroŗinātu Ukrainas bēgļu izmitināšanu – Krāŗslavas, Valkas, Liepājas, Līvānu, Jēkabpils, Varakļānu, Ventspils un Dienvidkurzemes paŗvaldībām.

Jau marta beigās ASV vēstniecības Aizsardzības sadarbības birojs piegādāja 2 400 saliekamās gultas, segas un spilvenus, kas tiks izmantoti dažādām ārkārtas situācijām, tai skaitā Ukrainas bēgļu pagaidu izmitināšanai.

Dāvinājumu 237 000 ASV dolaru apmērā nodroŗināja ASV Bruņoto spēku Virspavēlniecības Eiropā Civilās sadarbības programma, un ņis ir jau kārtējais ASV vēstniecības Aizsardzības sadarbības biroja projekts Ukrainas bēgļu atbalstam Latvijā. Pagājuŗā gadā ASV vēstniecības Latvijas paŗvaldībām nodeva 176 gultas un matracus Ukrainu bēgļu pagaidu izmitināšanai.

Kopŗ 2007. gada ASV vēstniecības Aizsardzības sadarbības birojs ir īstenojis vairāk kā 50 Civilās sadarbības programmas projektus, kuŗu kopējais finansējums ir 12 miljoni ASV dolari, sadarbojoties ar tādām Latvijas valsts iestādēm kā VUGD, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests, paŗvaldības, skolas, pansionāti un bērnu nami.

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

JURIS
LORENCIS

Kā jau varēja paredzēt, Latvijas valdība 2. maijā nolēma pagarināt ārkārtas situāciju uz robežas ar Baltkrieviju līdz 10. augustam. Nelegālā robežpārkāpēju krīze, kas sākās 2021. gada vasarā, joprojām nav beigusies, tā pat pieņemas spēkā. Aizvadītajā 2022. gadā kopumā novērtēti 5286 cilvēku mēģinājumi nelikumīgi šķērsot Latvijas – Baltkrievijas robežu, bet 217 migranti (sievietes ar bērniem, slimnieki utt.) humānu apsvērumu dēļ ielaisti Latvijā. Savukārt šogad līdz 25. aprīlim no nelikumīgas robežas šķērsošanas aturēti 2146 cilvēki, uzņemti – 175 cilvēki. Pēc valdības sēdes notikumsajā preses konferencē ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs atzina, ka “situācija uz robežas nav uzlabojusies, tā atkal pasliktinās. Arvien vairāk nelegālo migrantu cenšas šķērsot mūsu robežu, pieaugusi slodze robežsardzei.” Turklāt naktī no 1. uz 2. maiju imigranti uzbrukuši Latvijas robežsargam, un tas uzskatāms par ārkārtas gadījumu. Lūk, kā notiekošo komentēja iekšlietu ministrs Māris Kučinskis: “Aizturētie cilvēki, šķērsojot robežu, metušies virsū robežsargam, nācās iejaukties arī robežsardzes sunim, un arī ar to vēl mēģināja cīkstēties. Cilvēki pielietoja spēku pret mūsu robežsargiem, kas nav pārāk bieži gadījums. Šodien runājām ar aizsardzības ministri, ka acīm-

redzot tuvojas brīdis, kad robežas apsargāšanā būs nepieciešama lielāka zemessargu iesaiste.”

Par migrantu krīzi katru dienu ziņo mediji, par to daudz rakstījis arī “Laiks”. Tomēr šoreiz situācija ir īpaša. Pirmkārt, ja agrāk uz robežas notvertajiem pārkāpējiem pasēs bija Baltkrievijas vīza, tad tagad aizvien biežāk parādās “tūristi” ar Krievijas vizām kabatā. Tas nozīmē, ka ne tikai Lukašenko, bet nu jau arī Putina režīms pret Latviju izmanto hibrīdo ieroci – nelegālos migrantus. Otrkārt, par sevi sāpīgi atgādina iepriekšējās valdības nepadarītais mājas darbs – neuzceltais žogs uz robežas ar Baltkrieviju un tālākā perspektīvā arī ar Krieviju. Tīkmēr gan Polija, gan Lietuva uz savām robežām ar Baltkrieviju jau uzbūvējušas teju vai nepārvaramus, ar novērošanas kamerām un sensoriem aprīkotus šķēršļus. Saprotams, ka šādā situācijā īpaši “kārdinoša” kļūst tieši vāji aizsargātā Latvijas robeža. Treškārt – pret Latviju tiek vērstas informatīvais karš. Šī gada 19. aprīlī Katarā bazētajā medijā “Al Jazeera” parādījās Michala Kranca publikācija angļu valodā – “Cilvēkus, kuŗi ierodas Latvijā, spīdzina drošības dienesti” (Michal Kranz: “People crossing into Latvia allege torture by security services”). M. Krancs intervējis kādu Abdalrahmanu no

Sīrijas, kuŗš patlaban atrodas Vācijā. 2022. gada sākumā šis “bēglis”, kā viņš pats apgalvo, pametis Sīrijā ģimeni, sievu un divus bērnus, lai dotos uz Eiropu. Vispirms viņš ieradies Libānā, tad Krievijā, līdz nonācis Baltkrievijā. Pēc vairākiem neveiksmīgiem mēģinājumiem iekļūt Polijā un Lietuvā Abdalrahmans aizvadīta gada decembrī devies uz Latvijas robežas pusi. Tur viņš samaksājis cilvēku kontrabandistiem (*smuggler*) 5000 ASV dolaru, kuŗi apsolījuši nogādāt “bēgli” pāri robežai. Viņš notverts jau Latvijas teritorijā, kur esot pakļauts pazemojumiem – apliets ar aukstu ūdeni, apdedzināts ar cigaretēm, mocīts ar elektrošoka ierīci utt. To visu it kā darijuši sejas maskās tērpušies robežsargi vai policisti. Protams, viņa vārdiem nav nekādu pierādījumu. Latvijā Abdalrahmans septiņas dienas pavadījis ieslodzījumā un tad nogādāts bēgļu uzturēšanās centrā. No turienes viņš aizbēdzis un ar cilvēku kontrabandistu palīdzību janvārī nokļuvis Vācijā. Cits robežpārkāpējs vārdā Hasans, kuŗš ceļojis kopā ar Abdalrahmanu, “Al Jazeera” žurnālistam izteicies: “Robežsargi jautā – vai tu esi ukraiņis? Kad jūs sakāt “nē”, smaidīs viņu sejās pazūd.” Patiesi – kāda var būt līdzietība pret cilvēkiem, kuŗi pamet ģimeni un atrod 5000 dolarus, lai nelegāli iekļūtu Eiropā?

Labā ziņa ir tāda, ka šādi stāsti ātri izplatās un vienu otru varbūt attur no līdzīgām avantūrām. Turklāt tie migranti, kuŗiem izdodas iekļūt Latvijā, šeit ilgi neuzkavējas. Izmantojot atvērtās Šengenas zonas valstu robežas, viņi dodas tālāk uz Rietumiem. Piemēram, uz bagāto un dāsno Vāciju, uz laimes zemi “Ger-Money”. Ko viņi tur meklē? Ar retiem izņēmumiem – ne jau darbu vai iespējas izglītoties, bet gan pabalstus. Diemžēl tāda ir reālā situācija. Konservatīvajai Austrijas Tautas partijai tuvu stāvošais medijs “Exxpress” šī gada 30. aprīlī publicēja redakcijas komentāru ar zīmīgu nosaukumu: “Nepārprotams brīdinājums”. Tajā teikts, ka no pēdējos 12 mēnešos Austrijā ieceļojušajiem patvēruma meklētājiem 70 % ir analfabēti, kuŗi nemāk ne lasīt, ne rakstīt pat dzimtajās valodās. Izredzes, ka viņiem Austrijā izdosies atrast darbu, esot tuvas nullei. Tā ir milzīga atšķirība no ASV, kur pāri Meksikas robežai ierodas spāniski runājošie kristieši no Centrālās un Dienvidamerikas. Tie, kuŗi šodien visiem ceļiem un neceļiem mēģina iekļūt ASV, dodas uz turieni ar vienu mērķi – realizēt savu “Amerikas sapni”. Strādāt kaut vai nelegāli, bet strādāt. Saprotams, arī starp viņiem ir gana daudz laimes meklētāju, pat kriminālistu. Par to liecina nesensais traģiskais

notikums Teksasā, kur nelegālais imigrants no Meksikas Francisko Oropesa nošāva piecus vienas ģimenes locekļus, to starpā deviņus gadus vecu bērnu. Tomēr kopumā ceļu uz ASV meklē cilvēki, kuŗi ar laiku iekļausies vietējā sabiedrībā. Ja ne viņi paši, tad viņu bērni gan. Savukārt Eiropā ieplūst musulmaņi. Tā ir kopiena, ko principā nav iespējams pilnībā integrēt jaunajās mītnes zemēs. Parallela sabiedrība, kas dzīvo pēc saviem likumiem un tradīcijām. Saskaņā ar šariātu (islāma likumi) visiem pilngadīgajiem, kuŗi novērsušies no islāma reliģijas un pārgājuši citā, tiek piespriests un izpildīts nāvessods. Tīkmēr Āfrikā un Tuvajos Austrumos iedegas jauni koflikti. Pēdējais piemērs – Sudāna, kur bruņotas bandas mēģina gāzt valdību, notiek kaņģdarbība un bēgļu skaits sasniedzis ap pusmiljonu cilvēku. Daļa no viņiem jau raugās Eiropas robežu virzienā. Bet mēs neesam parādā Sīrijai, Afganistānai, Etiopijai, Eritrejai, Jemenai vai Sudānai. Mēs neesam vainojami par šo valstu politiku kļūdaiņiem lēmumiem un pilsoņu kaņģiem. Vienīgā tauta, kuŗai mēs esam parādā, jūtam līdzīgu un cenšamies palīdzēt, ir ukraiņi. Jo Ukraina šodien kaņģo mūsu vietā, atdodot dārgāko, kas tai ir – savu dēlu un meitu dzīvības.

REPLIKA

SALLIJA
BENFELDE

1918. gada 18. novembris un 1990. gada 4. maijs ir divi nozīmīgākie datumi Latvijas valsts vēsturē.

1990. gada 4. maijā 138 Latvijas Republikas Augstākās Padomes (AP) deputāti nobalsoja par deklarāciju “Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu”. “Par” nobalsoja 138 no 201 AP ievēlētā deputāta.

Kopš tā laika 4. maijs Latvijā ir svētku diena, kad svinam neatkarības atgūšanu pēc piecdesmit okupācijas gadiem. Tomēr sabiedrībā reizēm izskan šaubas un jautājums, vai 4. maijs ir istā svētku diena, jo faktiski neatkarību Latvija atguva tikai pēc puča 1991. gada 21. augustā. Tāpēc, manuprāt, ir vērts atgādināt dažus vēstures faktus un paraudzīties uz notikumiem no tiesiskuma puses.

Kā zināms, pēdējās Saeimas vēlēšanas notika pirms 1934. gada 15. maija valsts apvērsuma, kad tika pārtraukta 4. Saeimas darbība un tās funkcijas nodotas Ministru Kabinētam. Gadu pēc tam, kad 1987. gadā PSRS

vadītājs Michails Gorbačovs paziņoja par *perestroiku* jeb pārbūvi, 1988. gadā Latvijā izveidojās Latvijas Tautas fronte (LTF). 1990. gada 18. martā notika Augstākās Padomes vēlēšanas, kuŗās tika ievēlēti 201 deputāti un vairākumu – 131 deputāta mandātu ieguva LTF saraksta kandidāti, tika ievēlēti arī neatkarīgie deputāti un Interfrontes kandidāti. 4. maija deklarācija tika pieņemta AP plenārsēdē, par to nobalsojot visiem LTF un vairākiem neatkarīgajiem deputātiem. Šī balsojuma tiesiskumu nevarēja apstrīdēt pat Maskava, jo AP vēlēšanās piedalījās 81,25 procenti tolaik Latvijas teritorijā dzīvojošo, arī armijas daļas, kuŗās dienēja iedzīvotāji no visas Padomju savienības. Citiem vārdiem sakot, šis balsojums bija lēģitīms no jebkuŗa skatupunkta, jo vairākums Latvijas iedzīvotāju ievēlēja tādu AP, kuŗa nobalsoja par Neatkarības atjaunošanu. Droši vien jāatgādina arī, ka PSRS Konstitūcijā bija ierakstīts, ka katra republika ir suverēna sociālis-

tiska valsts, kas brīvprātīgi iestājusies PSRS. Neatkarības atjaunošanas deklarācija noraidīja to, ka Latvija iestājusies PSRS, jo par padomju sociālistisko republiku kļuva okupācijas rezultātā.

Kā zināms, tiesiskas un civilizētās valstis ievēro likumus un konvencijas, pieņemot savus lēmumus, tādēļ Deklarācija kļuva par pamatu reālai Latvijas neatkarības atjaunošanai, un tādēļ 1991. gada 21. augustā Latvijas Republikas Augstākā Padome, 111 deputātiem balsojot par, 13 – pret, pieņēma konstitucionālo likumu “Par Latvijas Republikas valstisko statusu”. Šim faktam ir īpaša politiskā nozīme mūsu valsts vēsturē, jo tādējādi tika atcelts pārejas periods un noslēgta Latvijas Republikas neatkarības atjaunošana *de facto*.

Protams, nevienam nav liegts atcerēties un svinēt arī 21. augustu, kas Latvijā ir šī Konstitucionālā likuma atceres diena. Gan jāpiebilst, ka 21. augusts nav brīvdiena, bet 4. maijs ir oficiāla brīvdiena Latvijā. Arī

savulaik Latvijas Institūta aicinājums Latvijas otrajā dzimšanas dienā, 4. maijā, svinēt Baltā galdauta svētkus, nenozīmē atcelt vai neatzīt 4. maiju par svētkiem. Tas bija atgādinājums, ka svētku tradīcija aicina klāt svētku galdau ar baltu galdautu, bet, protams, svētkus var atzīmēt rīkojot arī pikniku vai pārgājienu, vai jebkuŗā pašu izdomātā pasākumā.

Citāti no Neatkarības deklarācijas:

“Nemot vērā Latvijas PSR Augstākās Padomes 1989. gada 28. jūlija “Deklarāciju par Latvijas valsts suverenitāti”, 1990. gada 15. februāra “Deklarāciju jautājumā par Latvijas valstisko neatkarību” un 1990. gada 21. aprīļa Vislatvijas tautas deputātu sapulces Aicinājumu, ievērojot Latvijas iedzīvotāju gribu, kas nepārprotami izpausta, ievēlot vairākumā tos deputātus, kuri savā priekšvēlēšanu programmā izteikuši apņēmību atjaunot Latvijas Republikas valstisko neatkarību, nostājoties uz brīvas, de-

mokrātiskas un neatkarīgas Latvijas Republikas *de facto* atjaunošanas ceļa.

Atzīt starptautisko tiesību pamatprincipu prioritāti pār valsts tiesību normām. Uzskatīt par prettiesisku PSRS un Vācijas 1939. gada 23. augusta vienošanos un no tās izrietošo 1940. gada 17. jūnija Latvijas Republikas suverēnās valsts varas likvidēšanu PSRS militārās agresijas rezultātā.

Pasludināt par spēkā neesošu kopš pieņemšanas brīža Latvijas Saeimas 1940. gada 21. jūlijā pieņemto deklarāciju “Par Latvijas iestāšanos Padomju Sociālistisko Republiku Savienībā”

Starp citu – šogad svinīgajā Saeimas 4. maija sēdē nepiedalījās divas frakcijas: Rošļikova vadītās partijas “Stabilitātei!” un Šlesera vadītās partijas “Latvija pirmajā vietā” frakcijas. Gluži kā minētās Augstākās padomes laikā, kad Latvijas himnu dziedāja visi deputāti, izņemot no Interfrontes ievēlētus.

4. maijs un Latvijas neatkarība

ANDRIS
KĻAVIŅŠ

Kaŗa laikā tiesības uz dzīvību neeksistē

“Vienmēr kādi bāleļiņi svešos kaŗos jās” Alberts Legzdīns

Ernests Hemingvejs, rakstot priekšvārdu romāna “Ardievas ieročiem” 1948. gada izdevumam, raksturo kaŗu kā netīru un kaunpilnu, cilvēku rasei nepiedodamu: “...tie, kas cīnās kaŗā, ir visbrīnīšķīgākie cilvēki, patiešām isti cilvēki, un, jo tuvāk esi pirmajām līnijām, jo brīnīšķīgākus cilvēkus vari sastapt; bet kaŗa aizsācēji un kaŗa kurinātāji ir cūkas, jo tiem prātā tikai ekonomiskā konkurence un iedzīvošanās uz kaŗa rēķina. Uzskatu, ka visi, kas iedzīvojas uz kaŗa rēķina un palīdz kaŗu kurināt, jānošauj tūlīt kaŗa pirmajā dienā...” Hemingvejs šajā romānā attēlo Pirmā pasaules kaŗa drausmas.

Francūzis Džonatans Litels grib likt apjaust XXI gs. cilvēkiem, pie kā noveda Otrās pasaules kaŗš. Padomju zaudējumus Čruščovs nosauca 1956. gadā – 20 miljoni, bet skotu pētnieks Ēriksons min 26 miljonus. Vācu kritušo skaits (tikai PSRS teritorijā), atsaucoties uz vēl oficiālākiem un vāciski precīziem datiem, sasniedza sešu miljonus 172 373 tūkstošus kaŗavīru – tie no 1941. gada 22. jūnija līdz 1945. gada 31. martam zaudēti Austrumos. Eichmanis Nirnbergā uz jautājumu par mirušajiem židiem esot atbildējis, ka starp sešiem un pieciem miljoniem, bet pieci katrā ziņā. Litels, kam patīk spēlēties ar skaitļiem, arī drausmīgiem, tālāk turpina nāves skaitļu spēli: vienā un tajā pašā laikā posmā operācijas “Barbarosa” cīņās (kopā trīs gadus, desmit mēnešus, sešpadsmit dienas utt.) vāciešu zaudējumi bija 2117 kaŗavīri dienā, 88 mirušie stundā jeb 1,47 mirušie minūtē. Padomju pusē tajā pašā laikā posmā katru minūti mira 13,04 cilvēki. Ja tas neuzdzen šermuļus, var turpināt un izskaitļot, cik bieži kāds vardarbīgi mirst – kopumā, tāpat, viens bojā gājušais ik pa 4,6 sekundēm, un tā visu šo laiku. Te jāpiemin, ka totālais kaŗš nozīmē, ka civiliedzīvotāji neeksistē, un ar gazi noindēts, nošauts žīdu bērns vai no degbums miris vācu bērns ir gājuši bojā kaŗa līdzekļu dēļ, un upuri ir vienlīdz vērtīgi.

Lai mazliet liktu atslābt pēc šīs drausmīgās statistikas, atcerējos kādu melnā humora anekdoti vai, kas to zin, patiesību: Tūrs Heijerdāls kādā no saviem ceļojumiem ticis ar džungļos tālu no civilizācijas dzīvojošas kanibālu cilts virsaiti. Kad Tūrs virsaitim izstāstījis, kādi drausmīgi kaŗi citviet uz mūsu zemes notikuši ar miljoniem upuru, virsaitis iesaucies: “Un jūs tos visus aprakāt zemē! Jūs gan esat mežoni!”

Kad kārtējais kaŗš ir beidzies, sākas jauna dzīve ar cerību, ka tas nekad vairs neatkārtosies. Mēs esam guvuši no tā mācību!? Visbriesmīgākais ir tas, ka tie, kas nogalina, ir tādi paši cilvēki kā nogalinātie. Vai tiešām mēs dzīvojam višļauņākajā no pasaulē, kuŗā, gribam to vai ne, kāda māte dzemdē jaunu staļinu un hitleru, par kuŗiem Sofokls ir sacījis tik vienkāršus vārdus: “Vislabāk būtu, ja tu nemaz nebūtu piedzimis.” Nogalināt militārpersonu kaujā

nav tas pats, kas nonāvēt neapbruņotu civiliedzīvotāju; vienu kaŗa likumi atļauj, otru – ne, un tas saskan ar vispārpieņemto morāli. “Staļins pēc 1945. gada maija, izdarījis dažus reveransus sabiedriskajai domai par prieku, parādīja, ka “taisnīguma” illūzija viņam ir pie vienas vietas, viņam bija vajadzīgas konkrētas, praktiskas lietas, vergi un materiāli atjaunotnei un celtniecībai, nevis nožēla un vaimanas...” /D. Litels/ Staļins parādīja, ka var turpināt slaktēt bijušos kaŗavīrus arī pēc kapitulācijas parakstīšanas. Un, kad mēs internetā vai TV redzam sagrautās civiliedzīvotāju mājas, redzam kadrus, kad gūstekņiem

komandieru kursus un ar leitnanta zvaigznīti uzplecos turpināja militāro karjeru. 2004. gadā aizstāvēja doktora gradu Brno Militārajā akadēmijā “Valsts aizsardzības vadībā”. Tālāk dienestā bija NAA prorektors pulkvežleitnanta pakāpē un pēc atvaļināšanās – LVA priekšsēdētājs. Apprecējās ar ukraiņiem, un, kad krievi iebruka Ukrainā, līdzī sievai devās uz viņas dzimteni un brīvprātīgi iestājās Poltavas teritoriālajos spēkos. Valdis pasmaidīja: “Visa sākums ir sievietei!” Tomēr vēlākā stāstījumā uzbango arī emocijas, un tās tikai liecina, ka kaŗš ir kaŗš. Un kaut arī virsnieks tagad ir šo spēku štaba priekšnie-

nām, jo viens no mana bataljona uzdevumiem ir cīņa ar diversantu grupām. Baznīca nereti tām dod pajumti, sniedz militāras ziņas. Ticīgajiem var vieglāk iestāties vēlamo. Militārie spēki profesionālā ziņā ir padomju armijas reglamenti. Trūkst profesionālu virsnieku. Poltavā bija militārā sakaru skola; tās virsnieki nebija apmācīti, lai varētu plānot un vadīt kaujas. Aizsardzības spēki pēc krievu parauga izvietojas vienā līnijā, tām nav dziļuma un aizkavējošie uguns punkti. Tie kaŗavīri, kas tiek apmācīti ārvalstīs, nāk ar citām taktiskajām zināšanām.. Slikta ir sadarbība ar rēgu-

vārdiem: “Ukrainas frontē bez pārmaiņām”? Tā ir ietilgusi, jo ļoti lielas problēmas ir ar bruņojumu. Bija plānots lielais pretuzbrukums. Tas tika atlikts, jo sāka stipri liet. Un Ukrainas melnzeme lietus laikā kļūst smagajai tehnikai nepārvarams “šķērslis”, sliktāk kā Zemgales māla. Kaŗadarbība stepē, kuŗu ar divu trīs kilometru atstarpēm šķērso preterozijas mežu aizsargjoslas, taktiskā ziņā notiek no vienas joslas uz otru, jo pa vidu ir klaja stepē. Kā arī uz ceļiem un apdzīvotās vietās. Pēdējā laikā pielietojam jaunas tehnoloģijas. Ar droniem var veikt izlūkošanu, ar droniem var iznīcināt uguns punktus un tehniku

Igaunijas aizsardzības ministrs Hanno Pevkurs intervijā raidsabiedrībai ERR sacīja, ka nopietns šķērslis Ukrainas pretuzbrukumam ir lietainais laiks un ka līdz aktīvu kaujas darbību sākumam var paiet vismaz mēnesis. Šādu spriedumus ministrs izteica pēc militārajā bazē Ramšteina, Vācijā, notikušās Ukrainas atbalsta grupas sanāksmes. “Ja klausās viedokļos Ramšteina, tad var paiet vēl mēnesis, pirms mēs varēsim runāt par reālu pretuzbrukumu. Ja laiks mainīsies, tas arī var notikt ātrāk. Ja ne, tad paies mēnesis, varbūt divi,” sacīja ministrs. Šobrīd šķērslis nav tas, ka trūkst piemēram, tanku “Abrams”, bet gan laikapstākļi Ukrainā, skaidroja ministrs. “Tanki “Abrams” pavasara uzbrukumā nav izšķiroši. Tankus “Leopard” piegādājošo valstu koalīcija bija spēcīga, un diezgan daudz tehnikas ir pārsviests uz Ukrainu, un diezgan daudz ir ceļā uz turieni,” norādīja ministrs. “Vislielākais šķērslis pretuzbrukumam, kas, droši vien, notiks, ir laikapstākļi. Laiks ir samērā lietains, un tas apgrūtina smagās tehnikas pārvietošanu. Ukraiņi gaida laika uzlabošanu, lai ķertos pie vērienīgākas teritorijas atbrīvošanas,” sacīja Pevkurs.

Krievijas kaŗu Ukrainā mēs nedrīkstam saukt par mums svešu kaŗu. Tas ir visas civilizētās pasaules kaŗš pret divdesmit pirmā gs. agresoru un teroristu, kas mīda kājām visas starptautiskās tiesības. Putins ir izraisījis kaŗu starp divām etniskām “brāļu” tautām pašā Eiropas vidū un draud ar kodolieročiem visiem, kas ar to nesamierināsies. Nereti mūsu sabiedrībā gaida varoni tā vietā, lai rīkotos paši. Tiek sēts mīts, ka latvietis labāk pagaidīs, lai uzdrīkstas un rīkojas cits.

Šie latviešu vīri, kas kaŗu Ukrainā, mītu saknē apgāž. Novērtēsim viņu drosmi, pašaieliedzību kā latviešu kaŗavīra goda nesēju un ceļa rādītāju tiem, kas vēl šaubās par savu izvēli! Nobeigumā citēju NBS majoru Jāni Slaidiņu, kuŗš arī bijis Ukrainas frontē: “Tas ir tautas spēks, un, kamēr tauta būs stipra un vienota, tā varēs stāties pretī pat tādām spēcīgam militārajam agresoram kā Krievija. Mācīsimies no Ukrainas, analizēsim, secināsim un būsim stipri savā vienotībā un Tēvzemes mīlestībā!”

Kaŗa aina Ukrainā // Foto: Reuters/ScanPix

nogriež galvas, saprotam, ka dzimis kārtējais liela mēroga slepkava, kam tuvinieku asaras par mirušajiem ir vienaldzīgas, un no sirdsapziņas pārmetumiem nav ne miņas.

Apstiprinājās E. Hemingveja vārdi, ka, jo tuvāk pirmajām līnijām, jo var sastapt visbrīnīšķīgākos cilvēkus. Un šie vīri – Saeimas deputāts Juris Jurašs un rezerves plnt. Valdis Jurgelāns – devās uz pirmajām līnijām Ukrainā, katrs ar savu pārliecību, ka viņam tur jābūt. Viens, noliekot deputāta mandātu un ērto dzīvi apmainot ar pielījušo tranšeju, otrs, sekojot savai un savas sievas sirdsbalsij, cits – vienkārši savas pārliecības dēļ. Tāpēc arī Nacionālās aizsardzības akadēmijā (NAA) ģen. Klinsona plašā zāle pulcēja gan militāros speciālistus no NATO spēkiem Latvijā, gan Latviešu virsnieku apvienības (LVA) virsniekus, gan NAA mācību spēkus un kadetus.

No agronoma līdz pulkvežleitnantam

Interesants ir rezerves pulkvežleitnanta Valda Jurgelāna ceļš līdz virsnieka profesijai. Mācījies Paula Lejiņa Saulaines teknikumā, ieguvis agronoma diplomu Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā, Jurgelāns iestājās NAA vada

ka vietnieks un nodarbojas ar kauju plānošanu, viņš vēl nesen ar savu bataljonu bija kauju pirmajās līnijās. Valdis Jurgelāns: “Kad pieteicos, teritoriālo spēku bataljons tikai sāka veidoties. Vēl bez rēģulārās armijas ir Nacionālā gvarde un Pašaizsardzības spēki. Teritoriālajiem spēkiem ir pa bataljonam katrā rajonā un pa brigādei apgabalā. Pašaizsardzības spēku puīši bija pirmie, kas bija gatavi cīnīties, bet viņu apbruņojums bija trūcīgs – neliels skaits strēlnieku ieroču. Sadrumstaloti spēki ar sliktu koordināciju nav efektīvi. Faktiski jau es izveidoju štabu. Ieteicu izveidot koordinācijas centru. Kāpēc sākumā krievi guva panākumus? Iemesli ir vairāki. Valdībā bija daudz prokrievisko spēku. Viņi arī nodarbojās ar neticības sēšanu par krievu uzbrukumu, lai gan ASV izlūkdienests brīdināja. Pamazām notiek tīrīšana. Otrs iemesls ir lielā korupcija. Tikai nesen par korupciju vairākas personas zaudēja amatu. Vēl liela nozīme ir arī Krievu pareizticīgo baznīcai, kas ir krievu izlūkdienesta pērklis. Tas jāņem vērā arī Latvijā. Es brīnījos, ka Latvijas Pareizticīgo baznīca joprojām ir pakļauta Krievijas baznīcai (No zāles Jurgelānu informē kapelāns, ka tagad vairs neesot. – A.K.). To zi-

lāro armiju. Teritoriālajiem spēkiem ir strēlnieku ieroči un viss. Trūkst municijas. Poltava maz ir cietusi, lai gan tur ir divas lidostas. Iemeslu mēs uzzinājam vēlāk. Putins bija paredzējis Poltavā rīkot uzvaras parādi, bet – kļūdījās. Izlūkdienests viņam ziņoja, ka Ukrainā tauta, civiliedzīvotāji dzīvo savu dzīvi, militāristi – savu, un trijās dienās Ukraina būs iekarota. Bet viņi slikti pazina ukraiņus.”

Kāpēc krievi griež galvas kaŗagūstekņiem?

Valdis Jurgelāns: “Es domāju, ka tā ir cilvēku mentalitāte. Domāju, ka tas nav tikai tagadējā brīdī, tas ir bijis arī 1914. gadā. Tie paši čečeni, kuŗi vīriešiem dzimumorgānus nogrieza. Tā ir bijis visos kaŗos.” Tāpat Valdis Jurgelāns sacīja, ka kaŗš tikai pastiprina agresiju: “Cilvēkam, kuŗam intelekta līmenis ir zems un kuŗam iedod ieroci, protams, sāk likties, ka viņš ir vismaz karalis. Tāpēc arī tas viss notiek. Ieliekot platformā *TikTok* vai kur citur tiklos, viņš domā, ka ir varonis, kas pierādījis, ka ir uzvarētājs.”

Atsūtiet mums kaut pāris *Stingerus!*

Kāpēc par kaŗadarbību Ukrainā var gandrīz rakstīt *Remarka*

Ko var panākt Eiropas Parlaments?

Kā Eiropas Parlaments var ietekmēt Krieviju, vai var palīdzēt izveidot Starptautisko tribunālu kara noziedznieku tiesāšanai un kad beidzot Briselē būs iecerētais pieminēklis komunistiskā režīma upuriem?

Par šo un citiem jautājumiem EP deputāte Sandra Kalniete intervijā Mārai Libekai

Ungārijas ārlietu ministrs Pēters Sijārti nesen viesojās Maskavā, bet pirms tam apmeklēja Minsku. Tas ir kārtējais Ungārijas politiku gājiens, kas ir preturā Eiropas Savienības (ES) nostājai. Cik ilgi parlaments "auklēsies" ar Ungāriju?

Efektīvākais veids, kā vērsties pret šādiem likuma pārkāpējiem, ir liegt, apturēt vai atņemt finansējumu no ES fondiem. Kopumā šobrīd Ungārijai apturētais un liegtais finansējums ir 13,3 miljardi eiro. Tā ir pamatīga svira, ar kuŗu var darboties.

Ungārijā ir gan tiesu varas, gan likumu varas problēma, gan vēl piedevām arī korupcija. Tā tiek uzskatīta par vienu no viskorumpētākajām valstīm Eiropas Savienībā. Parlaments ir pieņēmis rezolūciju, kuŗā skaidri un nepārprotami pateicis, ka vairs neuzskata Ungāriju par pilntiesīgu demokrātiju.

Ungārija bija arī tā valsts, kura ļoti sarežģītajās sarunās par naftas un gāzes cenu griestiem tomēr panāca izņēmuma stāvokli, proti, turpināt izmantot Krievijas enerģētiskos resursus. Viens no iemesliem, kāpēc Ungārijas ārlietu ministrs devās uz Krieviju, ir ļoti pragmatisks – panākt lētāku cenu gāzei un naftai. Masu informācijas līdzekļi ziņoja, ka ir noslēgts līgums uz pieciem gadiem ar izdevīgiem nosacījumiem.

Paradoksāli, ka Putins nesen iekļāva Ungāriju nedraudzīgo valstu sarakstā, kaut gan Ungārijas prezidents Orbāns, aizstāvot Krievijas intereses, centās panākt, piemēram, Krievijas pareizticīgās baznīcas patriarha Kirila neieklāšanu sankcionēto personu sarakstā.

Neviens pie varas nepaliek mūžīgi, un, iespējams, ka šis izmaiņas pozitīvā nozīmē ar laiku skars arī Ungāriju.

Jūs esat aktualizējusi jautājumu par to, ka joprojām ES galvaspilsētā Briselē nav uzcelts memoriāls komunistiskā režīma upuriem. Šo ideju virza ES vēstures grupa, kuŗu esat izveidojusi. Vai ir reāla cerība, ka ideja īstenosies?

Esmu ļoti priecīga, ka šo grupu tagad vada mana kolēģe no Lietuvas Rasa Juhnevičiene, kuŗa parlamentā ievēlēja pirmo reizi. Tās darbību ir aktivizējusi Krievijas pieaugoša agresivitāte un tas, kādā veidā Krievija manipulē ar vēstures jautājumiem. Mēs esam pieņēmuši vairākas ļoti nozīmīgas rezolūcijas, tajā skaitā atzinuši golodomoru par šausminošu noziegumu pret Ukrainas tautu un cilvēci.

Kad pirmo reizi Eiropas Parlamentā mēģināja dabūt cauri rezolūciju par komūnisma noziegumiem, un tas bija 2004. gadā, parlaments par to atteicās balsot. Pirmā sasaukuma pilnvaru beigās tomēr nobalsoja par 20. gadsimta totalitārā režīma noziegu-

miem. Jau toreiz rezolūcijā bija pieminēts, ka Briselē ir jābūt monumentam komunistiskā režīma upuriem. Nākamajos sasaukumos tika rīkots konkurss par tā izveidi. Pirmais konkurss bija neveiksmīgs, savukārt otrs izdevās, un tas ir projekts, ar kuŗu virzīsimies tālāk.

Arhitekta Tszwai So memoriāla ideja ir iespējama. Arhitekts sevi redz kā vēstnesi, kuŗam līdzī ir soma, kas pilna ar totalitārā režīma upuru rakstītajām vēstulēm. Tāpat kā Vēstures taktila Rīgā pie Okupācijas muzeja, kuŗā ar dokumentālu precizitāti metallā pārcelti izsūtītās Mērijas Stakles kabatlakatiņā izsūtītie Gulagā ieslodzīto sieviešu paraksti, tā Tszwai So ir iecerējis dot vārdu komunistiskā režīma represētajiem, dokumentāli reproducējot laukuma klājumā viņu rakstītās vēstules tuviniekiem. Ar pazemīgu cieņu viņš atdod balsi miljoniem cilvēku, kuŗi mūs uzrunās dažādās valodās no pagātnes.

Patlaban lielākais izaicinājums ir saņemt atļauju no Briseles reģiona pašvaldības šī memoriāla izvietojšanai. Esam nolēmuši sagatavot vēstuli pašvaldībai, ko varētu parakstīt arī Eiropas Parlamenta priekšsēdētāja Roberta Metsola.

Ne mazāk svarīgs jautājums ir finansējums, kas, ņemot vērā pašreizējās cenas, ir ap pieciem miljoniem eiro. Piemēram, Eiropas Vēstures namam finansējums tika paredzēts Eiropas Savienības budžetā. Ja šo namu finansētu tikai no ziedojumiem, visticamāk, tas nebūtu gatavs vēl tagad. Tāpēc deputātiem ir jāpiestrādā, lai nepieciešamo finansējumu varētu iekļaut Eiropas Savienības budžetā.

Kuŗa no Eiropas Parlamenta rezolūcijām bijusi ar vislielāko ietekmi uz karu Ukrainā?

Nesen apmeklēju Ukrainu un tikos ar Irpiņas, Bučas un Borodjankas pašvaldību vadītājiem. Viņi sacīja, ka tas ir ļoti būtiski, ka Eiropas Parlaments nepārtraukti seko līdzī Ukrainā notiekošajam. Viņu teiktais manī raisīja atmiņas, kādā situācijā mēs bijām Atmodas laikā. Mums bija svarīgs katrs Eiropas institūciju paziņojums vai mājiens, jo tas radīja sajūtu, ka mēs neesam aizmirsti. Tagad tas ir tikpat svarīgi Ukrainai.

Viena no svarīgākajām parlamenta rezolūcijām, ko bija diezgan grūti izcīnīt, bija rezolūcija, ar kuŗu Eiropas Parlaments atzina Krieviju par valsti, kas atbalsta un sponsorē terorismu. Šajā jautājumā nebija vienprātības – domstarpības bija par to, vai šis ir juridisks vai politisks termins. Es uzskatu, ka ir ļoti svarīgi nosūtīt šādu politisku vēsti Krievijai. Bet vērā ņemams ir arī to deputātu arguments, kuŗi stāv juridiskajā pozīcijā. Proti, atzīstot Krieviju par teroristisku valsti, mēs nogriežam ceļu uz jebkādam sarunām ar to.

Foto: Karina Miezāja

Sandra Kalniete: “Parlamenta Eiropas Tautas partijas frakcija, kuŗu es pārstāvu, atbalsta Ukrainas uzaicināšanu dalībai NATO. Ukrainu var uzaicināt ar atrunu, ka netiek iedarbināts NATO līguma 5. panta mehānisms līdz laikam, kad karš ir beidzies. Vēstij, ko Ukraina saņems no NATO samita Viļņā, ir jābūt pietiekami spēcīgai, lai parādītu, ka tā būs aliansē un – drīz.”

Eiropas Parlaments kopš kara sākuma ir pieņēmis 25 rezolūcijas par Ukrainas jautājumiem. Tam lielajam spiedienam, pieņemot rezolūciju aiz rezolūcijas, ko mēs izdarījām, lai apturētu Eiropas valstu atkarību no Krievijas energoresursiem, ir rezultāts.

Ja runājam par to, kuŗš no sankciju veidiem darbojas visefektīvāk, tad es teiktu, ka tā ir cenu griestu uzlikšana naftas resursiem. Tas bija ilgs process, kuŗa laikā dalībvalstis tirgojās. Baltijas valstis uzskatīja, ka griesti par bāreli būtu jāuzliek no 38 līdz 40 ASV dolāriem, turpretī citas valstis uzskatīja, ka šai cenai ir jābūt no 70 līdz 80 ASV dolāriem par bāreli, bet beigās vienojās par 60 ASV dolāriem. Turklāt Ungārijas prezidentam Orbānam tika atstāta atvērta pieeja Krievijas naftas resursiem.

Naftai noteiktie cenu griesti ir atstājuši ievērojamu ietekmi uz Krievijas ekonomiku. To gan nevar teikt par gāzi, kuŗai arī ir uzlikti cenu griesti, bet kopumā cenas ir kritušas.

Eiropas Parlaments izdara spiedienu gan uz Eiropas Komisiju,

gan Eiropadomi par to, ka ir jāatrod juridisks risinājums, kādā veidā iespējams likumīgi konfiscēt un nodot Ukrainas atjaunotnes fondam Krievijas valsts aktīvus, kas patlaban ir iesaldēti kādā no Eiropas bankām, kā arī oligarchu aktīvus, nekustamos īpašumus un citas lietas, nepārķāpjot tiesības uz īpašumu, kas ir spēkā demokratiskajās valstīs. Viens no risinājumiem, kas tiek apspriests ekspertu līmenī, ir pagaidām neaizskart nekustamos īpašumus, uzņēmumus, bet Ukrainai nodot daļu no uzņēmumu peļņas. Šis jautājums ir jārisina tā, lai pēc tam, kad karš būs beidzies, Krievija nevarētu piedzīt no Eiropas Savienības šo naudu, iesniedzot prasību Starptautiskajā tiesā.

Ko Parlaments spēj izdarīt, lai ātrāk varētu izveidot Starptautisko tribunālu kara noziedznieku tiesāšanai?

Latvija, pateicoties Valsts prezidentam Ēgilam Levitam, ir aktīvi virzījusi ideju par īpaša tribunāla izveidi par agresijas noziegumiem. Tas nav palicis bez ievērojama arī uz Hāgas Starptautisko

tiesu, jo šīs tiesas galvenais prokurors Hans, kuŗš sākumā bija visai negatīvi noskaņots par tribunāla izveidi agresijas noziegumiem, vēlāk pierādīja, ka var daudz izdarīt, lai tiesa pieņemtu ļoti nozīmīgo lēmumu par aresta ordera izdošanu Putinam un Krievijas bērnu tiesībsardzei. Ir sperti vairāki ļoti nozīmīgi soļi. Viens no tiem ir tas, ka ASV tomēr nolēma atbalstīt šī īpaša tribunāla izveidi. Jāteic, ka gan ASV, gan Francija, gan dažas citas valstis bija ļoti rezervētas pret šo ideju, jo tām pagātnē ir bijušas starptautiskas militāras operācijas, un tāpēc šīs valstis vēlas gūt drošu pārliecību, ka tribunāls nestrādās ar atpakaļejošu datumu.

Jūs bijāt to Eiropas Parlamenta deputātu skaitā, kuŗi savā laikā augsti vērtēja Vācijas kancleres Angelas Merkeles politisko darbību. Vai jūsu viedoklis šobrīd, kad Krievija iebrukusi Ukrainā, ir mainījies, ja ņem vērā viņas gadiem veidotās ciešās saites ar Krieviju, kas palīdzēja izveidot Vācijas atkarību no Krievijas energoresursiem?

Ir teiciens, ka pēc kaujas visi ir gudri. Kad Merkele nāca pie varas, tad Vācijas industrijas ietekmīgākās personas izdarīja lielu spiedienu uz Kristīgajiem demokrātiem, jo viņiem bija nepieciešami lēti energoresursi, lai panāktu lielu Vācijas industrijas izrāvienu. Jāņem vērā, ka nebija pagājis nemaz tik ilgs laiks kopš Vācijas apvienošanās, kas prasīja pamatīgas naudas summas, lai izlidzinātu abu pušu dzīves līmeni.

Politiskajās aizkulisēs pat runāja, ka esot bijuši brīži, kad Merkele ir mēģinājusi mainīt Šrēdera iesāktu virzienu. Jāņem vērā, ka Merkele vienmēr bijusi kompromisu cilvēks.

Es ne tik daudz skeptiski skatos uz atsevišķiem politiķiem, cik uz Vācijas sabiedrību kopumā. Ziņojumos, kā Krievija attīstīja savu gāzes lobistu tīklu, var izlasīt, ka tas tika darīts ne jau tikai augstākajā līmenī, bet galvenokārt pašvaldību līmenī. Visplašākajā mērogā tika izmantota kultūra – rīkoti dažādi festivāli un citi kultūras pasākumi tajos reģionos, kur atradās gāzes rūpnīcas.

Pāris reizes esmu piedalījies Vācijā rīkotajās konferencēs. Tad, kad ir izstāstīts, kā attīstīta Putina politika Krievijā, tajā brīdī Vācijas diplomātijas “lielgari” vai eksperti tā līdzjutīgi smaida, sak, jums jau tur ir aizspriedumi. Mums, vāciešiem, tomēr vajag, lai būtu dialogs ar Krieviju. Tiesa, viņiem ir taisnība – mēs dzīvojam citā pasaulē, ja dialogs ar Krieviju būtu iespējams un ja tā būtu tikpat normāla valsts kā citas lielvalstis. Nenoliedzami, katrs ar savām interesēm.

Šobrīd Vācijā nav vienkārša situācija, jo valstij ir jāmaina sava politiskā stratēģija.

Kopīgi darināti tautastērpi

Gandrīz katrā latvieša mājā ārpus Latvijas bija un ir vismaz viens tautastērps, kas tiek augstu godāts un cienīts – vai nu paņemts līdzī kā dzimtas relikvija no Latvijas, vai pašu gatavots, austs un šūdināts, vai varbūt pasūtīnāts pie kāda no daiļamatniekiem.

No 1945. līdz 1991. gadam trimdas latviešiem saikne ar

Latviju bija ierobežota, bija retas iespējas pasūtīt tautastērpus no Latvijas. Zināšanas par tautastērpiem un to darināšanu balstījās bēgļu gaitās izvestās grāmatās, reizēm arī no Padomju Latvijas atsūtītos izdevumos. Lielu autoritāti trimdas sabiedrībā ieguva cilvēki, kuŗi bija mācījušies etnografiju un rokdarbus Latvijā. Vairākās vietās pa-

Cepuru veidne. Izmantota Alsungas tautastērpa cepuru izgatavošanai tautas deju kopas "Diždancis" vīriem Toronto, Kanadā 20. gadsimta 70. gados // Foto: Mūzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē" krājums

Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas vecāki mācās rokdarbus un darina tērpus Toronto latviešu biedrības namā 1984. gadā // Foto: No mūzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē" krājuma. Liliņas Balgalves-Treimanis dāvinājums

Judītes Vāgneres vadītās tautas deju kopas "Vecais Diždancis" dejotāji pašu gatavotajos tautastērpos Toronto, Kanadā 1990. Gadā // Foto: No mūzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē" krājuma. Solveigas Miezītes dāvinājums

saulē veidojās latviešu tautastērpu interesentu grupas, kuŗu dalībnieki kopīgi mācījās etnografiju, apguva tautastērpu darināšanu un kopā gatavoja tērpus.

Šī cepuru veidne tiks izstādīta no 2023. gada 9. jūnija līdz 3. septembrim mūzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē" izstādē "UZVILKT LATVIJU. Latvieša tautastērps pasaulē" Latvijas Nacionālās bibliotēkas izstāžu zālē. Izstādē būs aplūko-

jami 40 ārzemju latviešu tautastērpi un to valkātāju un darinātāju stāsti.

Toronto latviešu tautas deju kopa "Diždancis" Zigurda Miezīša vadībā nolēma paši iemācīties darināt savus tautastērpus. Puiši tika aicināti gatavot Alsungas vīru tērpus, savukārt meitām tautastērpu darināšanā tika dota brīva izvēle. Tā deju kopas vīrieši paši darināja lielās

hūtes, bet sievietes iemācījās aust pīnes, ko šūt gar brunču malām. Atzīstot E. Kivickas un A. Karnupa sagatavoto izdevumu "Novada tērpi" par ļoti noderīgu informācijas avotu tautastērpu izgatavošanai, deju kopa "Diždancis" to izdeva atkārtoti, grāmatu papildinot gan ar dziju krāsu paraugiem, gan ar fotografijām, kuŗās paši dejotāji bija tautastērpu modeļi.

Vēsturiska Alsungas sakta, izglābta no dubļiem, ceļo pa pasauli

Stāsti no muzeja "Latvieši pasaulē" topošās izstādes "UZVILKT LATVIJU. Latvieša tautastērps pasaulē"

Gandrīz katrā latvieša mājā ārpus Latvijas bija un ir vismaz viens tautastērps, kas tiek augstu godāts un cienīts – vai nu paņemts līdzī kā dzimtas relikvija no Latvijas, vai mantots no paaudzes paaudzē, vai pašu gatavots, austs un šūdināts, vai varbūt pasūtīnāts pie kāda no daiļamatniekiem. Tautastērps veido un uztur saikni ar Latviju.

Šovasar muzeja un pētniecības centra "Latvieši pasaulē" izstādē "Uzvilkkt Latviju" būs aplūkojami 40 ārzemju latviešu tautastērpi un to valkātāju un darinātāju stāsti. To vidū būs Austrālijas latvietes Māras Siksnas Alsungas tērps, kura mūžs vijas no aizpagājušā gadsimta līdz mūsdienai Alsungai, piedzīvojot arī Austrālijas tropisko svelmi un uzstāšanos dažādās pasaules malās.

Komplektējot tērpu pa Alsungas mājām

Tautastērpa pirmā īpašniece bija Elfrīda Bikauniece (1912–2001). Pēc 1931. gada dziesmu svētkiem Elfrīda bija sajūsmā par Kurzemes koristu tautastērpiem un nolēma sev iegādāties Alsungas tērpu. Tolaik divdesmitgadīgā Elvira kopā ar draudzeni aizbrauca uz Alsungu un gāja no mājas uz māju, meklējot kādu, kas būtu ar mieru tautastērpa daļas pārdot.

Jaunajām sievietēm laimējās kādās lauku mājās nopirkt brun-

Elfrīda Bikauniece (pa kreisi) savā Alsungas tērpā Latvijā 1940. gadā.

čus un kreklu. Jostu un villaini viņas ieguva no sievietes, kas teica, ka tās nākot no viņas krustmātes vecāsmātes pūra – rokdarbu vecumu viņa nevarēja noņemt, bet rēķināja, ka josta un villaine kalpojusi vismaz četras paaudzes.

Lielo saktu nevienās Alsungas apkārtnes mājās nepiedāvāja, taču Elfrīda nelikās mierā, līdz kāds atcerējās, ka, rokot kūtij pamatus, miets atdūries pret metālu un strādnieki izvilkuši gauži salocītu vecu saktu, ko aizmetuši gruvešos. Saktu izdevās

atrast, un Elfrīda priecājās, ka šo dubļiem un māliem apķepušo dārgumu viņai atdeva pa brīvu, jo visa līdzpaņemtā nauda jau bija iztērēta. Rīgā kāds sudrabbālis saktu attīrīja un pielaboja – uz vara daļām šur un tur vēl bijušas nelielas zeltījuma pēdas, un meistars zinājis Elfrīdai teikt, ka sakta ir ļoti sena.

Villaine kā mugursoma

Otrā pasaules kara laikā Elfrīda Bikauniece, tāpat kā daudzi citi latvieši, bēga no Latvijas otrreizējās Padomju okupācijas. 1944. gadā Elfrīda Alsungas villainē ielocīja seno saktu un pāris mīlas gleznas, kā lences piediedza jostu un ar šādu mugursomu devās trimdā. Nākamajai tērpa īpašniecei Mārai Siksnai stāstījusi: "Grūtos laikos es bieži jutu, ka vecā sakta man ir kā talismans, kā sargeņģelis, kas ļāva izvairīties no briesmām un deva garīgu spēku."

Pēc vairākiem gadiem bēgļu nometnēs Vācijā, Elfrīda nonāca

Māra Sikсна savā Alsungas tērpā Minsterē, Vācijā 1984. gadā

Austrālijā, kur iesaistījās trimdas latviešu sabiedrībā. Laika gaitā Elfrīda tautastērpa atlikušās daļas – saktu, jostu un villaini atdāvināja citai aktīvai latvietei – Mārai Siksnai, kura latviešu jauniešiem Austrālijā lasīja lekcijas par latviešu tautastērpiem, ornamentiem un tradīcijām.

Tautastērps dodas turnejā

1976. gadā Austrālijas latviešu deju ansamblis "Saulis josta" gatavojās pirmo reizi braukt Austrālijas un pasaules ceļojumā ar deju un dziesmu uzvedumu.

(Turpinājums 9. lpp.)

TRIMDAS PERSONĪBU PAŠPORTRETI

KAROLA DĀLE

DEGOŠĀ SVECE

Uz mana galda, lēni pilot, deg svece. Aiz loga plosās vējš. Tuvojas atkal kāda viesuļvētra, kas tik raksturīga šai zemei. Vai arī dzīve brīžiem nav kā viesuļvētra?

Uz mana galda, lēni pilot, deg svece. Kad svece izdzisis, beigies dzīve...

Es ienācu šai pasaulē vairāk nekā pirms pussimt gadiem. Tas esot noticis 1905. gada Lieldienu sestdienā, saulei lēcot Kleistes Auzarajos, Rīgas pievārtē. Sievas skraidījušas ar raušu pannām. Tā stāstīja man māte un tēva māte.

Atceros – sēdu uz grīdas un brēcu, māte mani bar – glītās, jaunās tapetes ar zīmuli sašvīkātās. Bet man tik ļoti patika toreiz ar zīmuli darboties, vienalga, tapetes jaunas vai vecas. Man varēja būt tā gadi divi ar pus.

Ir kāds rīts. Saule vizinās pa Auzarāju pļāvām. Dzied cīrulis, dzied. Es brienu basām kājām rasā, un man liekas, ka visa zeme šūpojas un es šūpojos tai līdz. Mani pārņem neapraķstāma prieka sajūta. Ir tā, it kā es pati būtu saule, debesis, cīrulis, rasa, viss kopā. Tas varēja būt desmit, vienpadsmit gadu vecumā. Tik brīnumaini vieglu un gaisīgu laimes izjūtu es nekad vēlāk vairs neesmu pārdzīvojuši.

Pirmā pasaules kara laikā es bieži biju izsalkusi. Ēdām kazu ragu raušus un kartupeļu mizas. 1919. gadā, naktī no astotā uz deviņo augustu, jauns vīrs paņēma dzīvību manam tēvam, māšīcai un brālēnam. Es ar māti un jaunāko māšīcu izbēgām pa logu un paglābāmies rudzos.

Šo nakti es neaizmirsīšu, kaut dzīvotu trešas dzīves.

Es nebiju zaudējusi vienīgi tēvu un savus rotaļu biedrus, bet biju sastapusies vaigu vaigā ar cilvēka ļaunumu, ar nāvi, ko cilvēks sagādā cilvēkam. Es, pusaudze, pēkšņi nicināju pieaugušos. Pirmo reizi es pārdzīvoju atšķirtības un pilnīgas vientulības sajūtu. Mani bija briesmīga vilšanās par dzīvi un cilvēkiem.

Ar cilvēkiem mani atkal kaut cik salīdzināja mans latviešu valodas skolotājs M. Beķeres ģimnazijas pēdējā klasē – Apsīšu Jēkabs, šis dižais hernhūtiētis. Ne jau ar to, ko viņš mācīja, bet ar savu labiešu stāju. Apsīšu Jēkabs bija brīnišķīgs un lādzīgs, bet pagalam necieta Raini un Aspaziju. Mūs, vairākas meitenes, tas kaitināja, un kādā dienā, kad temats bija "Mani sestdienas vakari un svētdienas rīti", rakstīju, ar kādu aizrautību es lasu Raiņa dzejas utt. Tāpat bija darijušas arī citas meitenes. Satrauktas gaidījām, kas notiks. Kad saņēmu burtnīcu atpakaļ, tur bija gan atzīmēti ar sarkanu zīmuli malā Bībeles panti, bet atzīme bija apaļš piecnieks, jo – valodas un ortografijas kļūdu manā rakstā nebija. Tas liecināja par skolotāja rakstura dīzumu un cēlumu, par iecietību pret otra individa domām. Un, ja vēlāk dzīvē esmu spējusi cienīt citu cilvēku domas, kaut arī pretējas manējām, tas ir lielā mērā Apsīšu Jēkaba nopelns.

Latvijas Universitātē es studēju tieslietas. Diplomu ieguvu 1932. gadā un desmit gadus darbojos kā zvērīnāta advokāte. Man patika mans darbs.

1944. gada 9. augustā, tieši pēc

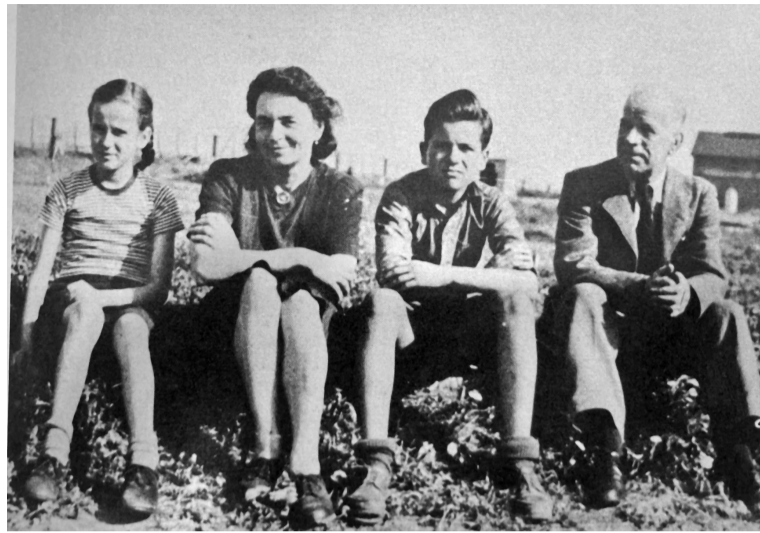
25 gadiem, kad ļaundaris nogalināja manu tēvu, es iekāpu kuģi un zaudēju savu dzimteni. Arī šī diena nekad nav aizmirstama.

Trimdā Vācijā strādāju par juriskonsulti UNRRA's organizācijā Fuldā un Mīnchenē.

Personīgā dzīvē paguvu vairākkārt apprecēties un šķirties, bērni man bija vienīgi pēdējā laulībā ar Viktoru Dāli – Kornēliju un Sibillu. Tagad mani bērni savukārt izstudējuši un apprecējušies. Man ir četri mazbērni – Andrejs un Daina (Kornēlija), Jānis un Pēterītis (Sibillas). Viktoru Dāli ieskāva Varavīksnes loks 1960. gada 14. februārī. Īsi pirms savas aiziešanas viņš izteicās, ka nāve viņu nebiedējot, vienīgi pārņemot bezcerīgas skumjas, domājot, ka nekad vairs nedzirdēs rītos gaiļi dziedam.

Dzejojusi esmu galvenām kārtām naktīs. Klusumā un atšķirtībā iespējama lielāka iegremdēšanās sevī. Un dzejošana jau nav nekas cits, kā vēlēšanās atminēt pašam sevi, uztaustīt savu "es", to vienreizīgo, nesamaināmo dievišķo dzirksti, kas apslēpta dus ikvienā cilvēkā. Ja mums izdodas kaut cik izprast sevi, mēs labāk izprotam arī "tu" – citus cilvēkus.

Kādreiz jaunībā, kad spēcīgs Erosa vējš mani nesa pāri kalniem un pakalniem, biju no tiesas pārliecināta, ka Erosa pārdzīvojums vienmēr ir abpusīgs. Tak kādā mirklī norimstoties pēkšņi atskārtu, ka arī šai pārdzīvojumā cilvēks ir bezgala vientuļš. Šis negaidītās atziņas satricēta, sāku vērgāk ieskatīties sevī, citos, sāku pārvērtēt sevi un pasauli. Tā ir sasodīti

Karola Dāle ar dzīvesbiedru Viktoru Dāli un bērniem Sibillu un Kornēliju Vācijā, 1947. gadā

grūta lieta iepazīt pašam sevi. Ir jābūt drosmīgai saredzēt kā spoguļi savas vajības un trūkumus. Saredzot sevi, ir iespējams pamazām, neatlaidīgi strādājot pie sevis veidošanas, garīgi augt un attīstīties.

Dzeja un māksla, manuprāt, ir tas medijs, kas vispār cilvēkam paver kaut cik iespēju saskarties garīgi ar otru cilvēku.

Esmu daudz mācījusies dzīves skolā, gan pieredzē, gan lasot. Jau no mazām dienām esmu "rijusi" grāmatas, kā mana māte teica. Gan dzīvē, gan grāmatās esmu meklējusi atbildi jautājumam, kas ir cilvēks savā dziļākā būtībā un kāda viņa attieksme ar Visumu. Mani dziļi ir interesējušas arī psiholoģija un filozofija. Tā, atceros, Rīgā tikko iznākušas, "apriju" Freida un Adlera grāmatas. Šis tas ieinteresēja, bet nevarēju nepamanīt vienpusību. Allaž esmu centusies lasīt darbus oriģinālvārdā. Tā, skolas laikā apguvu gandrīz visu krievu un lielu daļu vācu literatūras. Tagad "izskaidrojos"

ar angļiem. Brīvi runāju, lasu rakstu četrās valodās: latviešu, krievu, vācu, angļu. Franciski varu lasīt ar vārdnīcas palīdzību.

Likteņi ir saistījušies un raisījušies, klusi ir bijuši vakari un mīļīgi rīti; rasā salušanas kājas un sirds. Kāds ir paņēmis pie rokas un ievēdis mājās, bet nav bijis palikšanas. Lielceļi tāli un putekļaini staigājami, arvien vēl staigājami. Mēs nākam un ejam, un atgriezāmies. Mēs esam tie paši, tikai citi laika grieži un cits vēstures ritums.

Dzīve brīžiem ir kā viesuļvētra, tā uzsviē cilvēku mākoņos (draudzībā, mīlestībā), ļauj atkal krist izmisuma un vientulības bezdibeņos (nāids, nesaprašanās). No visa tā manā dzīvē ir bijis gana, bet es pieņemu un apliecinu dzīvi ar visām tās ciešanām, jo dzīve un dzīvība ir kā svece. Tām jādeg.

No grāmatas "Pašportreti", sastādījis Teodors Zelčiņš. Grāmatu Draugs, 1965.

Māra Siksnā Alsungas tērpā kopā ar meitām Ilmu (vidū) un Zintu (pa labi) 1986. gadā.

Vēsturiska Alsungas sakta, izglābta no dubļiem, ceļo pa pasauli

(Turpināts no 8. lpp.)

Māra, būdama ansambļa dejotāja, nolēma uz turneju Alsungas tērpam darināt pārējās daļas, lai varētu seno saktu, jostu un villaini godam parādīt visai pasaulei.

Mārai palīgā nāca citas Austrālijas latvietes. Māšas vīramāte Zenta Šaulis savērpa zili sarkanu smalkas vilnas pavedienu un uzauca vieglu audumu brunčiem, lai varētu tajos dejot Austrālijas svelmē un ērti pārvadāt lidmašīnā. Galvasauta mežģīni, krekla piedurknes un pērļoto apkaklīti darināja citas Austrālijas latvietes. Savukārt zeķes uzadīja meitene no Jaunzēlandes, kas no Māras irēja istabu un par latviešiem neko nezina. Biezo melno jaku pašuva Māra pati, bet reti kad to uzvilka, jo Austrālijā latviešu svētki galvenokārt tika svinēti vasarā un tālā kontinenta tveicē vilnas tērpā dejot un dziedāt nebija viegli.

No Austrālijas atpakaļ uz Alsungu

Nākamais 30 gadus Māra lepni vilka Alsungas tautastērpu latviešu pasākumos, dejojot "Sauls jostas" izrādēs daudzviet Austrālijā, ieskaitot slaveno Sidnejas Operas namu. Ar latviešu dziesmu un deju uzvedumiem Austrālijas latvieši viesojās Kanādā, ASV, Zviedrijā, Lielbritānijā, arī Latvijā. Tērps tika vilkts ne tikai koncertos, bet arī demonstrācijās par Baltijas brīvību un svinīgās pieņemšanās Austrālijas valdības pasākumos. Māra savā Alsungas tērpā redzama arī "Ekspo" izstādes pasākumā Brisbanē un aborigēnu mākslas izstādē Anša Eņera filmā "Es esmu latvietis" (1990).

2006. gadā šī tautastērpa vēsturiskās sastāvdaļas atgriezās atpakaļ savās "īstajās mājās" – Alsungā, un nu glābjas Alsungas Amatu mājā. Mūzejs "Latvieši pasaule" tērpu deponējis, un visa

savā krāšņumā tas būs redzams izstādē "Uzvilkta Latviju. Latviešu tautastērps pasaule".

Izstāde "Uzvilkta Latviju. Latviešu tautastērps pasaule" no 2023. gada 9. jūnija līdz 3. septembrim būs skatāma Latvijas Nacionālās bibliotēkas izstāžu zālē, Rīgā, Mūkusalas ielā 3. Ieeja izstādē bezmaksas.

Izstādes kuratore Marianna Auliciema un Ieva Vitola.

Izstādes tapšanu atbalsta LR Ārlietu ministrija, LR Kultūras ministrija, Sabiedrības integrācijas fonds, Valsts Kultūrkapitāla fonds, ziedojumi Rītas Grīslis Sējas piemiņai.

Vairāk informācijas
info@lapamuzejs.lv
29184594
www.lapamuzejs.lv/
uzvilkta-Latviju

LIGITA KOVTUNA

“Tas bija dvēseliskākais džeza koncerts, kādu nācies dzirdēt,” pēc koncerta un diska *Latgalian Evergreens* prezentācijas sarīkojuma Mazajā Mežotnes pilī 23. aprīlī teica ne viens vien klausītājs. Žurnāliste Evija Kalnbērza piebilst: “Tas taču ir ģeniāli, ka mūzikā iespējams vienkāršu melodiju bagātīgi apdāvināt ar talantīgu mūziķu iztēles augļiem!”

Koncerta un diska ideja pieder Mārim Briežkalnam – piedzējusajam džeza bundziniekam un pazīstamo festivālu “Rīgas ritmi” rīkotājam, Latvijas Radio 1. studijas vadītājam. Māris gan uzsver, ka idejas “autorība” pieder viņam kopā ar mecenātu, Latvijas Goda konsulu Amerikā Piteru Ragaušu. “Kad

koncertējām pie viņa Teksasā, uzdāvinājām disku *Latvian Evergreens*, kas nāca klajā 2005. gadā. Pīteram tas ļoti iepatikās, un, būdams latvietis ar saknēm Latgalē, viņš ierosināja, ka derētu izveidot līdzīgu programmu ar Latgales mūzikālo mantojumu. Uzaicinājām etnomūziķi, dzie-

Mūziķē Viktors Ritovs // Foto: Aivars Liepiņš

Biruta Ozoliņa // Foto: Aivars Liepiņš

Mazās Mežotnes pils saimniece Regīna Deičmane // Foto: Aivars Liepiņš

Džezs ar latgalisko dvēseli

Žilinska bērnu dziesmiņu motīvus, un, protams, Raimonu Paulu. Starp citu, *Latgalian Evergreens* iekļauta arī Maestro kompozīcija “Latgalei” (“*Sirds man paliek tavā malā, Rāzna, un Latgale...*”), ko savulaik dziedāja neaizmirstamā Margarita Vilcāne un kas jau saucama par folklorizējušos.

Kad 2010. gadā klajā nāca *Latvian Evergreens* 2. daļa, mūzikologs Orests Silabriedis rakstīja: “Labi nostādinātai, dažbrīd arī jau pavisam aizmirstai klasiķai nereti tik vien vajadzīgs, kā radošas fantāzijas lietus, lai dažādu laikmetu chrestomatiskās pērles iegūtu otru dzīvību. 2005. gadā Māris Briežkalns ar domubiedriem radīja latvju evergrīnu pirmo seriju, isti pat nedomādams, ka varētu sekot turpinājums...” Un raksturojot kompozīcijas, teica: “Dažs gabals teju kā mūzikas mikla, cits momentāni atpazīstams – ik melodija, no archīva smaržas atbrīvota, dzen jaunus dzīvības asņus.” Teiktais pilnā mērā attiecas arī uz jaunumu – *Latgalian Evergreens*.

dātāju un koklētāju, vienu no latviešu etnodžeza spilgtākajām balsīm Birutu Ozoliņu, un tapa *Latgalian Evergreens*.”

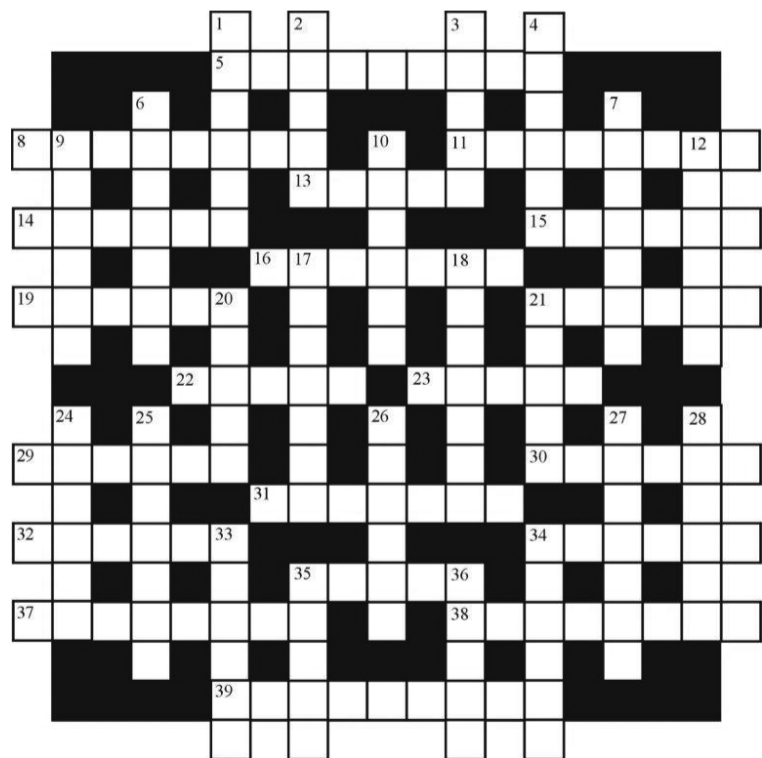
Koncerts, kā arī diska, sākās ar izjūtu “Rudiņa bolss” atskaņojumu, Birutas Ozoliņas balsij un mūziķiem ievadot klausītājus kuplā, daudzskanīgā Latgales noskaņā. “Māra Briežkala kvintetā” mūziķē virtuozais džeza pianists Viktors Ritovs, saksofonists Kristaps Lubovs, mutes harmoniku un taustiņinstrumentus spēlēja Raimonds Macats, basu – Pēteris Liepiņš. Pie bungām – pats Māris Briežkalns, kurš arī atraktīvi vadīja koncertu, otrajā daļā, kad skanēja kompozīcijas no *Latvian Evergreens* iesaistot arī klausītājus. Publika bija atsaucīga, atpazīstot Emīla Dārziņa “Brīnos es...”, Arvīda

Mūzikas kritiķis un žurnālists Jānis Žilde pēc diska noklausīšanās nedēļrakstā *IR* rakstīja: “Viegli uztverams, tradicionāls džeza ieraksts, kurā atrodams pazīstamas melodijas, un tas varētu piesaistīt plašu klausītāju loku, ne tikai džeza cienītājus.” Māris Briežkalns: “Vēlējos sniegt klausītājiem tīru, nepārblīvētu vēstījumu, tikpat skaidru un vienkāršu kā pati tautasdziesmas melodija.”

Vāka noformējumu veidojusi māksliniece Kristīne Kutepova.

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

Sastādījis Kārlis Pētersons
Horizontāli: 5. Rīkles gļotādas iekaisums. 8. Kaķu dzimtas dzīvnieki. 11. Neprofesionāli sportisti. 13. Asinsrites orgāns. 14. Vingrinājumi aktiermākslas pilnveidošanai. 15. Enerģiska, rosīga. 16. Sporta speciālisti. 19. Gaudu malšanas blakusprodukts. 21. Maza auguma zirgs.

22. Nelieli grauzēji. 23. Indīga čūska. 29. Karpu dzimtas zivs. 30. Vienkāršie mehānismi. 31. Rudens puķes. 32. Dārzeni. 34. Valsts diplomātiskais pārstāvis citā valstī. 35. Ābolu vīns. 37. Nesteidzīgs gājiens. 38. Neaizņemtas, brīvas vietas. 39. Salu valsts Atlantijas okeānā.

Vertikāli: 1. Blēdīgi darījumi.

2. Peldēšanas stils. 3. Negausīgi ēdāji (sar.val.). 4. Dzīvojamā telpa. 6. Attīstības pakāpe. 7. Ēriku dzimtas puskrūms. 9. Reprodukcija. 10. Nogulumiezis. 12. Izklaidējošs muzikāli dramatisks uzvedums. 17. Medaļas, monētas otra puse. 18. Trauks šķidrumu pārtvaicēšanai. 20. Piena produkts. 21. Liels dekoratīvs dārzs. 24. Auduma krāsošanas paņēmieni. 25. No maltiem produktiem gatavots ēdiens. 26. Pilsēta Kurzemē. 27. Pilsēta Kurzemē. 28. Apdzīvota vieta Kuldiņas novadā. 33. Laiska. 34. Augu pazemes daļas. 35. Sporta veids. 36. Zodiaka zvaigznājs.

Krustvārdu mīklas Nr. 17 atrisinājums

Horizontāli: 6. Upene. 7. Trīsas. 8. Trusis. 10. Tērce. 11. Vilaine. 12. Kaklauts. 13. Terases. 16. Startis. 19. Vērsis. 22. Studija. 23. Piepes. 24. Ziepes. 25. Pienene. 26. Fokuss. 28. Laipas. 30. Krevele. 35. Karamele. 37. Mārciena. 38. Trūce. 39. Subaru. 40. Skonto. 41. Mieži.

Vertikāli: 1. Olīvas. 2. Austere. 3. Lepra. 4. Ietekme. 5. Rasols. 7. Tulzna. 9. Stutes. 14. Raudene. 15. Svitene. 17. Triko. 18. Treks. 20. Ētika. 21. Ideja. 27. Kupris. 29. Pomelo. 31. Rietumi. 32. Lemesis. 33. Amēbas. 34. Acesnes. 36. Pūtes.

Māris Briežkalns (pa labi) un Kristaps Lubovs // Foto: Aivars Liepiņš

Raimonds Macats // Foto: Aivars Liepiņš

Vīrs ar strēlnieka stāju un dzēlīgu humoru

Albertam Legzdiņambūtu 90

(Turpināts no 14. lpp.)

„Ir laba sajūta, ka taksīša šoferis tevi pazīst. Jaunie jau vairs ne. Ir arī tādi, kas saka: „O, mēs bijām mazi bērniņi, kad jūs pirmoreiz dzirdējām,” un tu mazliet izbrīnies, ja to saka cilvēks ap sešdesmit. Tad kas cits man atliek, kā justies kā vecam mūzikālam mamutam?!” pasmejās Alberts kāduvasar, kad atkal ciemojās Latvijā. Laikam tā arī neizdevās piepildīt cerību dzimtenē nodzīvot vairākus mēnešus pēc kārtas, lai vienkārši atpūstos, ne tikai koncertētu. Pēdējoreiz kuplākā pulkā *Piecīšus* dzirdējām pirms apaļiem desmit gadiem.

Saņēmuši Latvijas mūzikas ierakstu balvu par mūža ieguldījumu, viņi sarīkoja kārtējo atvadu koncertu „Vēlreiz ar draugiem” zālē *Palladium*. Alberts toreiz atcerējās, ka uz šo vietu, kad tas vēl bija kino, tēvs viņu bērībā vedis skatīties filmas par Tarzānu, nosmikņādams par dūmakā tīto balkonu, kur ļaužu sejas aiz pamatīgajiem metāla režģiem viņš no skatuves nebija varējis saskatīt. Toreiz mūziķis no skatuves ar sev raksturīgo humoru pauda cerību, ka Čikāgas piecīšus uzaicinās atkal nākamgad, lai viņiem pasniegtu, piemēram, balvu kā visvairāk lidojušajai grupai.

Bija iesākts darbs pie daudz personiskākiem memoriāliem, klubot 1931. gada *Continental* ar latviešu burtiem. Nepiepildītas palika ieceres ne tikai jaunām dziesmām, kam iedvesmu Legzdiņš guva, kaut vai pāršķirstot jaunāko presi, bet arī dziesmu spēles „Eslingena” turpinājumam. Pēdējā laikā pirms došanās Mūžības ceļos gan bija nobremzēts iepriekš tik aktīvais sabiedriskais darbs – Alberts piedalījies vairāku Dziesmu svētku rīkošanā, trenējis futbola komandu Trīszaigžņu spēlēm, darbojies ar latviešu bērniem nometnē Gāzerā, uz dziesmotu sadarbību aicinājis dziedošu

bērnu ansambļus no Latvijas. Savulaik *Piecīši* uzstājušies latviešu jaunās audzes svētdienas skolās, kam bija nepieciešams radīt jaunu repertuāru, jo nevarēja jau viņiem dziedāt „sekss ir labs” un citas Alberta nerātības. Tādu, ar allaž jauneklīgi nebēdnīgu skatienu smejošajās acīs, es dziesminieku arī atcerēšos, un, 2017. gada 13. martā saņemot sēru vēsti, nodomāju – droši vien pat savu nekrologu Legzdiņš būtu ieturējis raibi rakstainos, nevis sērīgos toņos, noslēdzot to ar vārdiem „ak tu, mūžiņ, mūžiņ man!”, vislatviešu korim piebalsojot!

IN MEMORIAM

ANSIS REINHARDS

28.11.1941. – 20.04.2023.

Ansis Reinharde piedzima Otrā Pasaules kara laikā Rīgā, Gaidas un Jāņa Reinharde ģimenē. 1944. gadā, tuvojoties padomju karaspēkam, ģimene atstāja Latviju. Dzimtenē Ansis atgriezās uz dzīvi tikai pēc sešdesmit astoņiem gadiem. Kopš 1974. gada viņš gan bieži brauca uz Latviju.

1950. gadā no Vācijas bēgļu nometnēm ģimenei izdevās pārcelties uz Maroku, tad sekoja Šveice. Marokas saule tik dziļi iespaidās Ansi, ka visu turpmāko dzīvi gan miglainajā Ženēvas kantonā, gan Latvijā saules vienmēr bija par maz.

Mans vīrs bija dziļš Latvijas patriots. Šveices latviešu kopiena bija neliela, un Ansim nekad nebija iespējas apmeklēt latviešu skolu. Viņš savu latvietību izkopa ģimenē un Eiropas latviešu jaunatnes apvienībā.

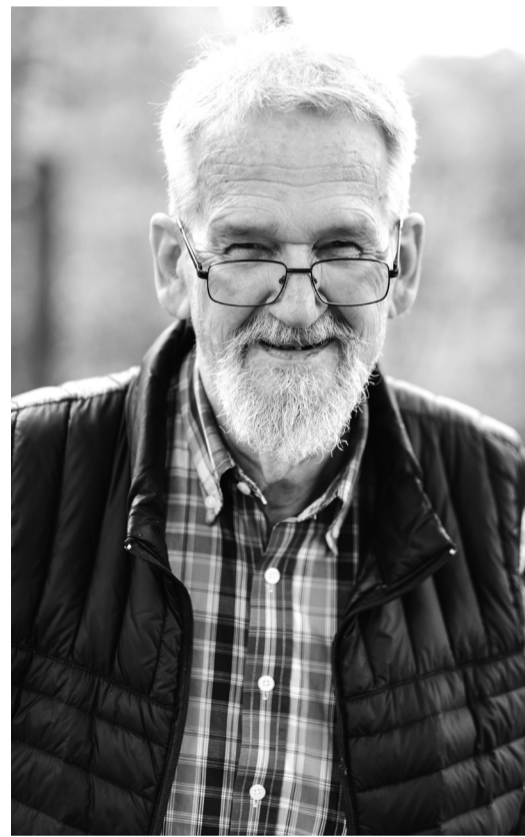
Atmodas laikā Ansis nespēja palikt malā. Viņš tik bieži brauca uz Latviju, ka zaudēja savu uzņēmumu un gadiem bija spiests atmaksāt kreditus.

Atmodai sākoties, Ansis izveidoja plašu informācijas tiklu franču valodā, kuŗā intensīvi izplatīja Latvijas Tautas frontes ziņas. Tas bija svarīgs alternatīvs informācijas avots pret Maskavas meliem frankofonajā pasaulē.

Ansis ticēja, ka ir iespējams cilvēci un pasauli mainīt uz labāku. Viņš aizrāvās ar cilvēka un vides ekoloģiju, antikolonialismu, programēšanu, alternatīvo enerģiju.

Būdams cilvēks, kuŗam bija atņemta Tēvzeme, kuŗā dzimto valodu dragāja rusifikācijas politika, viņš juta īpašu tuvību ar nevaldošām tautām – oksitāņiem, baskiem, katalāņiem. Pat esot ceļā uz Mūžamajām, kad Ansis domās jau bija atgriezies savā jaunības zemē, viņš atkal runāja par katalāņu un latviešu situācijas līdzību.

Ansis bija vērienīgs Eiropas

cilvēks, kuŗam bija tuvas un saprotamas 1968. gada studentu mieru idejas. Tās mainīja iestīvinātās vidusšķiras Eiropu, mazināja sabiedrības spiedienu uz personību un deva vairāk izvēles brīvības.

Ansis bija ideālists, kuŗš dega par lielām idejām. Taču šis maksimalisms viņam traucēja pieņemt blaknes, kas ir neizbēgamas pavadones lieliem pārmaiņu procesiem. Viņš ļoti smagi pārdzīvoja tumšo kampšanas laiku, kas sākās pēc Atmodas un traucēja Latvijas attīstībai pēc neatkarības atjaunošanas.

2021. gadā Ansis nodeva Sporta muzejā lietas, kuŗas kā dārgu piemiņu bija glabājis kopš olimpiskajām spēlēm Albervilā, kad Latvija atkal piedalījās Olimpiādē.

Taču viss sākās vēl 1990. gada februārī, kad ar Anša palīdzību

baltiešu pārstāvji Lozannā pirmo reizi pēc okupācijas tikās ar Starptautisko olimpisko komiteju. Ansis kļuva par atjaunotās Latvijas Olimpiskās komitejas atašeju. Viņš Latvijas delegācijas sastāvā piedalījās Albervilas, Barselonas un Lillehammeres olimpiskajās spēlēs.

Mēs abi iepazīnāmies Latvijas Tautas frontes dibināšanas kongresā. Par kolēģiem kļuvām 1992. gadā, kad atvērās Latvijas diplomātiskā pārstāvniecība ANO Eiropas mītnē. Ansis piekrita kļūt par tās pirmo sekretāru, kaut arī atalgojums bija daudz zemāks, salīdzinot ar Šveices standartiem.

Tiklīdz 1991. gadā Šveice atjaunoja diplomātiskās attiecības ar Latviju, Ansis archīvā uzmeklēja dokumentus un uzrakstīja memorandu par Latvijas īpašuma tiesībām uz sūtniecības ēku

Valda Mora

ATGRIEŠANĀS

...Bet tad neej mani meklēt vietā,
Puķēm vīstošām kur smarža sūra,
Mani satikt atnāc vecā vietā,
Mazā restorāna lievenī pie jūras.

Dzīve tur vēl skanot ritēs tālāk,
Kausā vīns vēl šaudīs zelta dzirkstis,
Un uz vijoles arvien vēl mazas dziesmas
Uzburs jaunā spāņa drošie pirksti.

Paveries caur logu - dzērvju rinda
Ja pār kokiem straujā kāsi visies,
Varbūt viņu liksmās spārnu vēdās
Mana dvēsele pie tevis atgriezīsies.

Nevar aprakt skaisto stundu mirkļus,
Tā kā smiltis uzbērt kapam svaigam,
Stikla sienu zīda aizkars tikai
Vieglu ēnu pārklās manam vaigam.

Villa Roze Ženēvā. Tās atslēgas Šveices valdība 1940. gadā bija nodevusi Padomju savienībai. Pamatojoties uz šo memorandu, Šveicei nācās kompensēt mūsu valstij ēkas vērtību. Šie miljoni kļuva par pamatu Latvijas ārlietu dienesta materiālās bāzes atjaunošanai. Latvija varēja iegādāties vairākas vēstniecību ēkas, kuŗu vērtība trīsdesmit gados ir vairākkārt palielinājusies.

Ansis man atvēra Eiropu. Viņš palīdzēja tikt galā ar lielo pārmaiņu satricinājumu, ko mēs visi piedzīvojām pēc 50 gadu prombūtnes, atgriežoties Eiropā. Tik daudzas lietas bija jāiepazīst, jāsaprot, jāiemācās.

Es esmu dziļi pateicīga par Anša atbalstu un mīlestību, par drošo aizmuguri. Es vienmēr esmu zinājusi, ka viņš ir kopā ar mani.

Mans mīlais Ansi, lai tev tur, Mūžībā, ir gaiši! Sandra

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
 - Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
 - Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSĻUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
SĒRU ĻUDINĀJUMS:
● NB! 60 eiro

Pasta adrese:

Gertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Gertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P,O: 9-17, Pk: 9-13)
Tāl. (redakcija) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSĀ:

Brīvās Latvijas digitālo versiju
varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.

Latviešu organizāciju un **privāto sludinājumu** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

SPORTS SPORTS SPORTS

SKRĒJĒJI RAŠČEVSKIS UN KRŪMIŅA KĻŪST PAR LATVIJAS ČEMPIONIEM MARATONĀ

Aleksandrs Raščevskis un Amanda Krūmiņa svētdien pirmie finišēja Rimi Rīgas maratonā un nodrošināja Latvijas čempionu laurus garākajā klasiskajā skrējienā disciplīnā.

Raščevskis sasniedza jaunu personisko rekordu – divas stundas, 25 minūtes un 43 sekundes. Otrās vietas ieguvējs Renārs Roze atpalika minūti un 13 sekundes, bet par bronzas laureātu 42 kilometru un 195 metru distancē kļuva Kristaps Vējš-Āboliņš, kurš no čempiona atpalika divas minūtes un piecas sekundes.

Savukārt sievietēm 2021. gada Rīgas maratona uzvarētāji Krūmiņai šoreiz pirmo vietu nodrošināja finišs pēc divām stundām un 50 minūtēm. Viņas tuvākā konkurente pērnā Latvijas čempione Anna Kļučņika mērķa līniju šķērsoja trīs minūtes un 56 sekundes vēlāk, savukārt bronzas laureāti Anitu Siliņu no uzvarētājas šķīra 12 minūtes un piecas sekundes.

JAUNS LATVIJAS REKORDS! AGATE CAUNE UZVAR PIECU KILOMETRU SKRĒJIENĀ.

Talantīgā Latvijas vieglatlētikas vidējo un garo distancu skrējēja Agate Caune svētdien Rīgas maratona programmā iekļautajā piecu kilometru skrējienā uzvarēja ar jaunu Latvijas rekordu. Caune finišu sasniedza 15 minūtēs un 23 sekundēs, Jeļenas Propčukas 2009. gadā sasniegto rezultātu labojot par septiņām sekundēm. No Eiropas ātrākas par Cauni šogad bija tikai divas sportistes. Otrā vietu piecu kilometru skrējienā sievietēm izcīnīja Evelīna Krista Sitnika (17:47), bet trešā bija Alise Petrova (17:49).

Šogad Rīgas maratonā populārākās bija desmit un piecu kilometru distancē, kurās reģistrēto dalībnieku skaits sasniedza attiecīgi 4403 un 6205 skrējēju. Kopējais reģistrēto dalībnieku skaits visās distancēs sestdien un svētdien sasniedzis 23 751 dalībnieku, kas ir būtiski vairāk nekā 2022. gadā, kad reģistrējās 17 000 dalībnieku.

PORZIŅĪS ATTEIKSIES NO SPĒLĒTĀJA OPCIJAS UN PARAKSTĪS JAUNU LĪGUMU

Kristaps Porziņģis plāno atteikties no spēlētāja opcijas, kas

viņam nākamajā sezonā garantē 36 miljonus ASV dolāru lielu atalgojumu. Viņš grasās parakstīt jaunu līgumu ar Nacionālās basketbola asociācijas (NBA) klubu Vašingtonas "Wizards". 27 gadus vecais Porziņģis var izvēlēties turpināt līgumsaistības, kas 2023./2024. gada sezonā viņam garantētu 36 miljonu ASV dolāru algu, vai arī kļūt par brīvo aģentu. "Bleacher Report" apskatnieks Ēriks Pinkuss vēsta, ka Porziņģis kļūs par brīvo aģentu ar mērķi vienoties par jaunu ilgtermiņa līgumu ar "Wizards". Iepriekšējā sezona Porziņģim bija labāka viņa karjerā. Vidēji mačā viņš guva 23,2 punktus, savāca 8,4 atlekušās bumbas zem groziem un veica 2,7 rezultatīvas piespēles partneriem. Turklāt Porziņģis pagājušajā sezonā neskāra lielas veselības likstas, laukumā viņš devās 65 regulārā čempionāta spēlēs un bija viens no Vašingtonas vienības līderiem. Tiek ziņots, ka Porziņģim par jaunu līgumu nebūs grūti vienoties. Visticamāk, Latvijas basketbola zvaigzne parakstīs četru vai piecu gadu līgumu, kura vērtība būs robežās no 134 līdz 174 miljoniem ASV dolāru. Lēmums Porziņģim ir jāpieņem līdz 29. jūnijam.

RAMANIS IZPELNĀS ATZINĪBU NCAA

Lai arī Mika Ramaņa (attēlā) pārstāvētā augstskola neiekļuva Nacionālās koledžu sporta asociācijas (NCAA) izslēgšanas spēlēs, Latvijas volejbolists pagājušajā nedēļā izpelnījās individuālu atzinību. Ramaņa pārstāvētā Brigama Janga Universitātes vienība neiekļuva izslēgšanas spēlēs un volejbolists netika iekļauts sezonas labāko spēlētāju simboliskajās izlasēs, tomēr Amerikas Volejbola treneru asociācija (AVCA) otrā kursa studentu Ramani iekļāva to volejbolistu sarakstā, kuri pelnījuši īpašu godu, lai arī nav iekļauti simboliskajās izlasēs. Ramanis šosezon bija savas komandas lideris gūtajos punktos (362 p.), uzbrukumā gūtajos punktos (313), uzbrukuma sitienos (681) un uzbrukumu efektivitātē (30,8%), palīdzot "Cougars" savā laukumā panākt bilanci 14-0. Ramanis tika iekļauts arī savas konferences (MPSF) šīs sezonas pirmajā simboliskajā komandā un bija vienīgais BYU spēlētājs, kurš šosezon tika pie MPSF nedēļas labākā uzbrukuma spēlētāja goda.

VAI BALINSKIM IZDOSIES ?

26 gadus vecais Uvis Jānis Balinskis kļuva par reto latvieti, kam dota iespēja sevi mēģināt pierādīt Nacionālās hokeja līgas (NHL) komandai. Viņam kabatā viena gada divvirzienu līgums ar Floridas "Panthers", kas līdz šim gan latviešiem nav bijusi veiksmīga pieturvieta. Vai Uvim no Ventspils izdosies uzkāpt pasaules hokeja Everestā? Līdz šim Balinskis profesionāli spēlējis tikai Čehijā un Latvijā. Tiesa, savu ceļu gājis un spēcīga personība bijis vienmēr. Gan trenējoties Ventspilī, gan vēlāk saprotot, ka izaugsmei nepieciešams atstāt dzimto zemi. Viņš ar draugu palīdzību iekārtojās kādā Vācijas junioru komandā, bet brīvā laikā piepelnījās, šķirojot pasta sūtījumus, lai kaut nedaudz atslogotu vecāku finansiālo veltību. Ļoti ātri ielauzies Rīgas "Dinamo" pirmajā komandā, ieļcot no junioriem, Uvis 2020. gadā nekaitrējās skaļi pateikt, ka zaudējumi viņam jau līdz kaklam. Tāpēc, lai pamainītu vidi, rastu jaunus izaicinājumus un izbaudītu arī kādas uzvaras garšu, viņš pievienojās Čehijas ekstralīgas klubam no Litvīnovas. Divas sezonas šajā rūpniecības pilsētā ļāva labi iepazīt čehu hokeju, bet šosezon Libereces "balto tīģeru" rindās jau viņš kļuva par visas līgas rezultatīvāko aizsargu. Tas nepalika nepamānīts, nedraftētajam latvietim parakstot līgumu ar "Panthers" organizāciju. Skaidrs, ka uzreiz spēlēt NHL viņam neviens iespēju nedos (ceru, ka smagi kļūdos), bet kāpiens Everestā ierasti būs jāsāk Amerikas Hokeja līgas (AHL) piekāpē. Floridas sistēma gadu gaitā pagāršojusi, mazliet pakošļājusi, bet "izsplāvusi" gan Sandi Ōzoliņu, gan Herbertu Vasiljevu, gan Jāni Spruktu un Rodrigo Ābolu, kā arī Rūdolfu Balceru. Cerams, ka Balinskim vēl ilgi būs iespēja sauļoties Sanraizā, kur atrodas "Panthers" arēna.

GRAUDIŅAI UN SAMOILOVAI DALĪTA PIEKTĀ VIETA 'ELITE 16' TURNĪRĀ

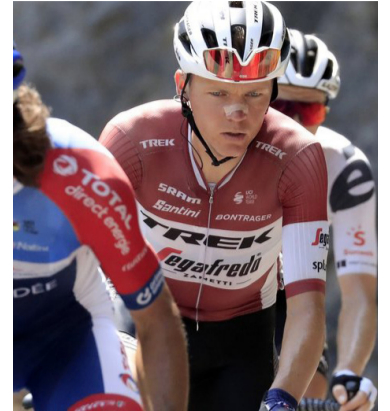
Latvijas duets Tina Laura Graudiņa/Anastasija Samoilo-va sestdien Brazīlijā pludmales volejbola profesionālās tūres jeb "Beach Pro Tour" (BPT) "Elite 16" sērijas turnīrā tika līdz ceturtdaļfinālam. Ar sesto numuru sacensībās izsētais Latvijas duets ar 2-1 (21:17, 19:21, 16:14) pieveica sacensību otro pāri no Nīderlandes Katja Stama/Raisa Shona. Statistika liecina, ka Latvijas duets bija labāks uzbrukumā (39:28), servēšanā bija līdzsvarā (4:4), bet nīderlandietes bija labākas blokā (6:4), kā arī pieļāva mazāk kļūdu (8:14). Ceturtdaļfinālā ar 0-2 (16:21, 14:21) tika zaudēts austrālietēm Talikai Klensijai un Meraiefai Artako del Solarai (4.), kuras savā grupā izcīnīja pirmo vietu.

Par sniegumu Brazīlijā Latvijas duets jau nopelnījis 760 pasaules ranga punktus. Brazīlijā turpinās cīņa par ranga punktiem olimpiskajā atlasē, kas ilgs līdz 2024. gada 9. jūnijam, ceļazīmi uz Parīzes olimpiskajām spēlēm iegūstot 17 labākajām sievietēm un vīriešu komandām.

SKUJIŅŠ IEKĻŪST PIRMAJĀ DESMITNIEKĀ 'GIRO D'ITALIA' POSMĀ

Latvijas riteņbraucējs Toms Skujiņš pirmsdien finišēja devi-

tajā vietā daudzdienu velobrauciena "Giro d'Italia" trešajā posmā, uzvaru posmā svinot austrālietim Maiklam Metjūzam. 213 kilometrus garā posma beigū daļā bija jāpārvar viens ceturtais viens trešās kategorijas kāpums. Lielās grupas finišā ātrākais bija Metjūzs ("Jayco AlUla"), kurš finišēja pēc piecām stundām vienas minūtes un 41 sekundes un apsteidza dāni Madsu Pedersenu ("Trek - Segafredo") un "Alpecin-Deceuninck" riteņbraucēju no Austrālijas Kedenū Grovzu. Skujiņš ar tādu pašu laiku kā uzvarētājam finišēja devītais, nopelnot 30 pasaules ranga punktu. Kopvērtējumā pirmā posma uzvarētājs beļģis Remko Evenepūls ("Soudal - Quick Step") portugāli Žuānu Almeidu ("UAE Team Emirates") apsteidz par 32 sekundēm, bet slovēni Primožu Rogliču ("Jumbo-Visma") – par 44 sekundēm. Skujiņš līderim zaudē divas minūtes un desmit sekundes, ieņemot 33.vietu 176 braucēju konkurencē. Šogad tūrē paredzēts 21 posms, velobraucienam noslēdzoties 28. maijā Romā. Skujiņš prestižajā tūrē piedalās pirmo reizi karjerā. Ziņas apkopojis Andris Kļaviņš

PAZIŅOJUMI

LATVIJA. Rīgas evaņģēliskā draudzē: 28. maijā plkst. 13 klātienē un attālināti: Vasarsvētku – Svētā Gara svētku dievkalpojums ar Svēto Vakarēdienu.

ZVIEDRIJA. Lūgšanas un ģimenes dienas dievkalpojums Stokholmā ar Svēto Vakarēdienu notiks 2023. g. 14. maijā plkst. 14 Somu baznīcā (Finska kyrkan, Slottsbacken 2B-C, Gamla stan). Mācītājs Normunds Kamergrauzis. Ērģelnieks Klāvs Liepiņš. Mūzika: Ginta Vītola un Jānis Kristofers Vītols. Pēc dievkalpojuma kafija draudzes namā. Ēsat aicināti un gaidīti!

PAKALPOJUMI

Dziedniecība, enerģētiskā telpu attīrīšana no poltergeistiem, gariem, zemiem astrāliem, noskaidruma neitralizēšanas, lāstu, nāves lāstu neitralizēšanas. Tālr. +37127433656.

PĒRK

Nopirkšu mežu ar zemi vai lauku viensētu Latvijā. Tālr. +371 26157008.

MATISS KUKAINIS
ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM
ASV UN LATVIJĀ

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Vaļņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346